

INDAGILO SYA

GABRIELI KWA DANIELI

 U Ntwa akusaye ugwe, nkundwe. Ulubunju ulununu, binangu. Ukwene kupile fiyo, ukuya mu nyumba ulubunju ulu, loli múmo kiyilile ikyalwimiko fiyo ukuya apa. Nhobwike fiyo ukuti uswe tubagile—tubagile ukufika muno umwisyugu ku bubombelo ubu. Kangi tupéle panja ukuti une nguyaga nu bufunda lilino pa *Milungu Malongo-mahano-na-mabili Gya Danieli*. Iyi yikupinya mu Ndumi yosa bo une ngali ukubuka nu—ni Fifungilo Fihano Na Fibili. Iki kyo, Fifungilo Fihano-na-fibili; Imbungo Sihano-na-sibili; i Ngangabwite Sihano-na-sibili; Soka-Sitatu; unkikulu mu lisuba; ikukaga panja kwa setano unkesefu; maelifu mia-yumo-na-malongo-mana-nabana bafungiligwe môsa; fyôsa fikuboneka pakati pa kabalilo aka. Kangi une ngwinogona une ngufimbilisigwa ukwingisya iki nkati ikyâkwanda.

² Lilino, ukwene kupile. Uswe tutikulondigwa ukwitugasya akabalilo katali'mma, mumo uswe tubagile. Kangi aka ko kabalilo, bwîla, panja-pa-kabalilo, ukuti akabalilo kâko abându batikuya ni kipanga fiyo mma. Kangi, fiyofiyo, kangi bosa ba abene bali ni fyumba-ifitalalisigwe, na fyosa bo ifyo, kuko ikyene kyo kyakusûbisya. Uswe tukunyonywa uswe twâli na ikyo, lôli pa kabalilo aka uswe tukaya nakyo ikyêne.

³ Bingi ba tata bitu baiyolo bitugasyaga panja mu lumu ulupyano. Akabalilo kâko une ngwinogona isya kwilâmbika ku bandu panongwa ya kisita kuya ni kyumba-ikitalalisigwe, aminogono gângu go akabalilo kosa gikusemela ukugomokela ku Africa kûko abêne bâlâmbalele pala mu mibelo gila, kangi bala abakikulu ni nywili syabo sikwelela pa kisyo kyabo, bâlâmbalele pala posa pamusi na pakilo, kisakusôkapo siku pa buyo ukufuma pâpo abêne bâlâmbalele; kisita kulya, ukunwa, pamo nakamo, ukwitugasya itolo apo itolo ukukôla i Lisyu, pamo mabili, lilino apa na apo, isya Ntwa.

⁴ Une mbagile ukwinogona isya Mexico akabalilo kako ukwene kupile fiyo mpaka, nubwanalolindumbula, une nâlitûgésye nkyumba-ikitalalisigwe kangi ukugela ukwifûta nimwene, ukwêne kwâli kupyano fiyo. Kangi ukubakêta abandu bikwisa pala pa sala ya buhano-na-buna ndubunju, ndubîngilo lwalukinilo ulunywamu lula, kangi ni fikota nafimo, ukwitûgasya pâsi. Abandu ababine, naloliloli babine, bikufwa, ababine; kansa, lyûlu; kangi abamâma ababine, abanini, aba bikufwa a bâna na filifyosa, bikwîma palapala pala mu

lyūmu ulupye ulusebe, nakimo ikipēpo nakumo, kangī itolo ikwigemesya kwa yumo nu nnine ukufuma pa sala ya buhano-na-buna kulubunju mpaka pa sala ya buhano-na-buna-na-buna ikilo kila, itolo ukupilika amaminiti malongo matatu ukwisila mu nsanusi, kangī ukuketa imbombo sya Ntwa. Ukwitugasya pala nukugūlila, ifinywamu ifyaiyolo ifisito ifyakufwala bafwele, abene bikufwala ifyene mmapepo kangī palumu. Ikyo kyo kyosa abene balinakyo.

⁵ Kangī polelo une ngwinogona isya kulāmbalala panja pala mmatēngēle gala, mūmo abēne babatwālilaga bala abāndu ababine mula, aba batoligwaga nu kwēnda. Kangī mu India, akabalilo kāko abēne bikulūndika yumo pāsī, polelo ukulambalika yumo pa mwanya pa yula yumo, pa mwanya pa yula yumo, bo lula, nu bukoma ni mbungo; kuko abene bikubakwaba abene ukukindilila, kangī ukusoka mu ngindi, kangī ukubalāmbalika abēne mula mbupyano, mukubīla, imyumu gya mmatropiko. Mu mibelo, kangī injasi sikumulika, ni findu bo ifyo, abene bikulāmbalala palapala pala mu lisuba nu mbelo, na aligwesa, kangī kisita kusāma pamo ukwilumbusya, itolo . . . nukugela ukulikola i Lisyu lya Kyalā, apa na apo, ikindukimo ku moyo gwabo. Polelo nongwa ya fiki uswe tukulāmba ulubunju ulu, nu buyeleke pamwanya pa nntu gyoutu, ifyakufūtīla fikukindilila? Uswe tukufimbilisigwa ukuya bāsōni linga uswe tukwilumbusya isya ikylene.

⁶ Popāpo une ngukumbukila pakaya patali mma, ndusūngo, lumo mwa sūngo panja mu Nyanja Yakwitongo, Une nāli nu lukomano kula ikilo kila. Kangī, o, ikylene kikwisa ukuya mbelo. O, une nakētīle umbelo gwa luko, itolo ukumulika kumokwene ukwa njasi ukufuma pa iyingi yimo, ukumulika i kisu mōsa. Kangī mūmo imibelo gikupūta mpaka imipiki gyalambalele palapala pa mfu. Une ndinkuti, “Ena, abene bali . . . Une kifwene itolo ukuti mfūle i suti yangu, panongwa yakuti patisakuyapo nayumo pasi pala.”

⁷ Ntubalilo utunini itolo akagali kanini kalinkwima kula ku kifigo, kangī umunduyumo alinkukung’usya ku kifigo, itēndekisye ukubūka.

Kangī une ndinkuyoba ku ndumiana, umwene abagile ukuyoba i Kingereza, une ndinkuti, “Aligwesa pāsī apo?”

Alinkuti, “Ugwe ukabagile nukufika nkati miyumba gya nkaya gya buyo ubu,” pa lubingilo ulunywamu lwa mpila.

Kangī une ndinkuti, “Ugwe kusanusya ukuti abāndu bali—bali panja pala bo ulu,” une ndinkuti, “gōsa umbelo ugu?”

Abene balinkuti, “Abene bikulonda ukupilika isya Kyalā.”

⁸ Kangī—kangī polelo une ndinkubuka ukusuluka kula. Kangī kula bālīko abakikulu, abalindwana abakeke, abatubwa, komma ukufwefweluka nu kuséka, nukupufula u gamu gwakutafunya, nukuyoba isya fibwezi fyābo. Liliyosa i Lisyu,

abēne balinkulambalala pa Lyēne; kangi nasiku ukusema, itolo ikwitūgasya nu kupilikisya. Ukutēndeka ukukōlela kwa pakigemo, tendeka itolo ukukōléla kwa pakigemo, kangi maelifu galinkfyuka, na māsósi gikusimbilila panja pa fisige fyabo bo lula, na maboko gābo mmwanya kwa Kyala, bikulōnda kisa panongwa ya mōyo gwābo, abalīndwāna abakeke na balumiana, kalongo-na-fihano-na-fibili, ifyīnja kalongo-na-fihano-na-fitatu mbukusi. Lilino ikyene kyo kifwene kikafu ukubega abāndu abaiyolo nukupilikisya, umwe muketile. Ikyene—ikyene kikubonesya ukuti uswe tukaya nakyo nakimo ikyakwilumbusyapo. Ndaga kwa Kyala! Ena, nkulumba.

⁹ Uswe tukulōnda ukuya nakyo ikyene mōsa mwamwisyūgu ngati bōsa ba America, lōli uswe tukaya nakyo ikyene mu njila yila mma; popāpo uswe twisa itolo ukutēndekaga na iki uswe tuli nakyo.

¹⁰ Lilino, une ndinako akandu akanini aka une nākētesisye aka une ngulonda ukubomba apa mu kipanga kangi. Balinga bali na ma Mabāngéli? Fyusya ikiboko kyāko. Kinunu. Unko uswe tusanukile ku Masalimo 99 bo uswe tukāli ukuya nu lwiputo. Uswe twālisibile ukubōmba iki, Nkundwe Neville, ifyīnja ifi fikīndilēpo. Une ngamanya kali...Ngimba umwe mutalile mubalile u Lisalimo ulubunju ulu? [Nkundwe Neville ikuyoba, “Umma.”—Nsimbi.] Umma. Une itolo nīganile, i kilundilo, ukubala gamo mwa Lisalimo.

¹¹ Ulubunju ulu, akabalilo kako une nitugesye nkyumba kyangu, ngwinogonela pa Ndumi iyi ni Lisyu, une ndinkwinogona, “Ugwe umenye, ikyene kikuyaga kinunu kangi ukuya nabo—nabo abene bosa ukubala i Salimo. Une nkiganile ikyene kanunu fiyo.”

Inongwa une itolo nākābalepo panini, ukukōléla kwa kubutali abene bāli na unu, ukufuma Cheyenne, popāpo iyo yo nongwa une nāli.

¹² Kangi lilino, akabalilo kako uswe tukusanukila ku Lisalimo ili, une ndinafyo ifyakufumusya fimo ukutēndekigwa, ifi itolo fipēgigwe une. Uyo yo Masalimo 99.

¹³ “Ukufuma apa ukubuka nkyeni, kosa ukufumusya ukufwana ni ngomano apa pa kipanga, kangi isya mmasasano, sisakwisaga ukufuma ku ofisi ku Jeffersonville. Aligwesa ikunyonywa ukumanya isya ngomano ikufimbilisigwa ukusimba i failo, pamo ukupa ingamu syābo na kuko bakufumila, kangi ukibika ikyene pa kigemo ku bwīgalilo bwa bulumbilili ubu ikilo iki. Akasōke kisakutumigwaga kwa ugwe nkabalilo kanunu kuli ugwe ukutēndeka indendekesyo kuli ugwe ukwisako ku ngomano.”

Ikyo kyo, linga aligwesa mu nkyeni ikulonda ukumanya itolo kuko uswe tukuyaga ni ngomano, uswe tuli nu lubātiko lubīkigwe, ku ofisi panja pala lilino, ukuti ugwe ubagile

itolo ukulāmbalika ingamu yako na kūko-kufumila apa. Kangi uswe twisakukutumila ugwe i kadi, bo kakāli akabalilo, ukuti ugwe kwisakumanya kūko ingomano sikuyaga ngako, kangi lumo i fimanyisyo, na fiki-ifingi filiko, linga ugwe ubagile ukulwāga ulusako. Umwe muketile, linga ugwe ukuya nabo ubuyo bwanaloli ikylene kikufumilako, yumo ikuyoba *iki* kangi yumo ikuyoba *kila*, umwe—umwe komma ukwega ikylene, umwe muketile. Popāpo itolo unko . . . Tēndēka mōsa ingamu yāko na kūko kufumila kangi kilambalika ikyēne apa, kangi Billy Paul isakukapimba akene nukuyābania ikyēne mōsa.

¹⁴ Lilino, ikyēne kyālālusiḡwe, kyōpe, linga kwisakuyapo kalikōsa kangi . . . “Nkundwe Branham, ngimba ugwe kuyaga ni ngōmāno sya lubūmbulusyo kalikosa kangi nkipanga, nu fyakumanya-minogono?” Umma. Umma. Ifyakumanya-minogono fisakupiḡwa ni—ni kyitu ikibugutila ikingi. Uswe tuli nu Nkundwe Neville apa lilino uyu ali ni kyābūpi kya busololi, uyu ukusolola pamwanya pa babine kangi ikutēndēka ukumanyigwa ku bēne ifindu ifi abēne bali nukufūmbwa isya kumanya. Kangi uswe tulinagwe u nkūndwe ni ngamu ya Higg-. . . Higginbotham, yumo i . . . āli nkyunga-kyūma, ābōmbile nubusūbiligwa pa kibugutila. Une ndikumbona umwene ulubunju ulu, loli umwene bwila ali ni kyabupi kya kuyobela mu ndimi. Kangi u nkikulu unnini ugwangamu Arganbright, unganigwa unnini u kalumbu yūyo ali kikūngilwa kya kusanusya kwa ndimi.

¹⁵ Kangi i ndumi isi sikusimisigwa mōsa ukuya sya Kyala, panongwa yakuti isyēne syo naloli sikusōkapo pa lubātiko, isyēne sili itolo sibikigwe ndubātiko. Kangi nakalinga itolo bo ifikūngilwa ifi fikwanda ukwībungania, uswe tukugelaga uku—uku ukwega i . . . ukukyēga ikylene kibikigwe kanunu ukugomokela nkipanga, injila ya kubōmbela ikyēne. Kangi une ngulōndigwa ukwāgana na bēne lululu, kangi ukuti i—ukuti i—i ngomano sisakubōmbigwaga itolo nubupelelesye mu lubātiko lwa Ntwa, bo mūmo uswe tubagile ukukibika ikylene nubupelelesye.

¹⁶ Lōli abāndu apapala aba, bo mūmo ikuyoba umpalamani gwāngu, Nka. Wood, uyu ali ni kyakuyobelapo kulungisigwe pamwanya apa, kangi i tepi kunyuma kula, ukwegelela u lukomano, itolo pabwigane ukusyēga indumi sila, nukusisimba isyene, nukukēta kali isyēne syo ndalusye pamo mma. Muketile? Umo mo mūmo umwene ikukētésya isyene. Une mmenye u Nka. Wood ukuya nkikulu gwa bwanaloli-ndumbula. Kangi umwene ikumbula une isya findu fingi ifi fiyobigwe, ifi fikwisa ukubonekaga.

¹⁷ Lilino, polelo uswe tukupalisya panongwa ya ikyo. Kyo kyakupepusigwa nki ikyo kili kwa une ku kāya! Akabalilo kako une ngwisa muno nkaya, polelo . . . Ubumanya-minogono bula pa lubafu lwabusololi itolo bukundalusulania une pāsi,

kangi, polelo, Kyala āndumile une ukupepusigwa kumo kuli ikyo, ukwisila mu busololi, kangi ukuyoba mu ndimi, kangi ukusanusya, iki kyo busololi. Iki, kyo busololi, ukuyoba mu ndimi. Balipo abandu babili abakindane bikusolola. Yumo ikuyoba, uyungi yumo ikupilikisya kwa yumo uyu ikuyoba mu ndimi inhesya, bo katikati busololi. Kangi lilino uswe tukuyaga. . . Uswe tulinakyo ikyo ilisiku lililyosa, ulukomano lulilōsa apa akabalilo kāko uswe tulinasyo ingindi sya lwīpūto mu lukomano.

¹⁸ Lilino, alipo yumo akabalilo kala abagīle ukusuma, āli. . . ukufwana ni kikūngilwa iki. Ena, une ngāli ndinakyo ikyēne. Lōli injila yila, injila yēne une ngubōmbela ikyēne, mo mbulalusano bwakubutītu, isi une nguya nasyo. Kangi, ukusyaga isyēne, une ngusūbila abēne balinakyo ikyēne pa kimato yalufumusyo kunyuma kula, ukulwāga ulwītikisigwe nukutēdeka akabalilo kāko ndubātiko, na Billy Paul, undumiana gwāngu, kuli kuno pamo mu ngomano ukufuma iki. Panja mmigunda, paliposa, ugwe kufimbilisigwa ukuya na ka kadi kanini aka Billy Paul isakukupaga ugwe. Linga kilipo ikindukimo mbumi iki ugwe ukabagīla ukupilikisya, kangi ukamanya akasōképo ukufuma mu kyene, kangi ugwe kulōndesya amahala ga Ntwa, polelo unko. . . Agana na Billy Paul, umwanundumiana gwangu, uyu yo nsimbi, kangi umwene isakukupaga akakadi akanini, kangi isakukutendekela ilisiku, na kabalilo.

Kangi polelo akabalilo kako uswe tukuya ni ndalusano sya nyangalo sila, polelo ako kisakuyaga kabalilo kako uswe tukwingilaga palikimo, itolo ugwe na une. Kangi linga ikyēne kyo bakikulu bikwisa, ugwe kwisakwingila nkati na une nu nkasi gwānguy. Kangi polelo ugwe. . . Uswe tukusyaganiaga, nukundonda u Ntwa nukunsuma Umwene iki kikufimbilisigwa ugwe ukubomba.

¹⁹ Lilino, ifingi, inongwa inninipo na fyosa bo ifyo, syo sikupīgwa kula kwa Nkundwe Neville, na Nkundwe Higginbothan, kangi Kalumbu Arganbright, kangi abangi aba bikuyoba mu ndimi nukusanusya, aba bali apa nkipanga.

²⁰ Polelo, uswe tuli bo njila. Une ngusubila umwene aali yo Yeturo, alinkuyoba kwa Mōse ilisiku limo, muketile, “Unko uswe twege abakulumba bamo.” “Kangi u Mbepo gwa Kyala aasosigwepo pa Mōse nukubikigwa pa malongo mahano na mabili ga bakulumba, kangi abene balinkusolola. Lōli itolo i finywāmu ni findu ifikafu fisaga kwa Mōsa mwēne.” Lilino, uswe tukaya Mōsa mma, kangi na aba bakaya bakulumba bala, lōli uswe tukāli tukubōmbela u Yehova Kyala, ni Mbanda ya Moto yilayila yikutulongosya uswe ku Kisu ikifingigwe.

Popāpo, polelo, ena, bisakuyabo abāngi, kuyaga ngomano kangi kuyaga kusanusya. . . Imanyā-minogono sisakwisaga.

Ikyo kisakumbaga une u lusako polelo ukuya mu lwĩputo nu kufunda, amasiku gākuti une mmenya ukuti indālusanio isi sisakwisa, nukwitēndekesya kuli syēne.

²¹ Lilino nkũmbukilaga, Billy Paul Branham, u nsimbi gwitu gwamfibanja, isa . . . Ikyene kili pa . . . Ikyakufumusya kyo kili pa kimato kunyuma kula, na bakyungakyuma. Une ndinako akakalatasi apa ukufumusya ikyo, nukubabũla abāndu abēne babagĩle ukubala ikyēne pa kimato kyānōngwa, ukusōka pānja.

²² Lilino, lilino, ulubunju ulu uswe tuli ni kimanyisyo ikikulumba, kangi ikilo iki uswe tukugelaga ukukindilisa ikyene nkyēni. Kangi, linga Untwa ikwitikisya, Pandungu ugu gukwisa, ugungi, mu kyene. Une ngāmenye mũmo kyāyĩlile ubusolofu mpaka une nālyāndileko ukufunda ikyēne. Kangi pōpe ikyene kyo kyāmbutĩtu kwa une, loli, kangi polelo une itolo ngusubila pa Ntwa.

²³ Lilino, umwe muli na Mabāngēli gĩnu, unko uswe tusanukile ku Masalimo 99, 99. Kangi une nisakubalaga ilinandi lya 1, ikilundilo kikubala amanandi ga 2, polelo twesa palikimo uswe tukubalaga amanandi ga bumalikisyo. Uswe tukukindilila nkyeni; une, i kilundilo lya 1; ikilundilo, lya 2; une, u lya 3; kilundilo, lya 4; pa linandi ilyabumalikisyo, kangi polelo uswe twesa tukubalaga ilyene palikimo. Ngimba uswe tukwĩmaga bo uswe tukubala i Lisyu lya Kyala.

U NTWA ikulagila; unko abandu bateteme: umwene ikwitugasya pakati pa bakerubi; unko ikisu kigutigwe.

U NTWA yo nkulumba mu Siyoni; kangi umwene ali pamwanya pa bāndu bōsa.

Uko abēne batufye iyāko inywamu kangi ingamu insisya; namanga iyēne yo nyĩkemo.

Amaka ga mwalafyāle gōpe gikugana u bulongi; ugwe gwe kwāla ubufwānāne, ugwe gwe kubōmba indongi nu bugolofu mwa Yākòbo.

Fyusya ugwe u NTWA Kyala gwitu, kangi gwĩpũte ku kyakukanyapo kyāke; kabuno umwene yo mwikemo.

Mōse na Aroni pakati pa bapũti bāke, kangi Samuēli pakati pa bēne aba bikukōlēla pa ngamu yāke; abēne balĩnkukōlēla pa NTWA, kangi umwēne alĩnkubāmula abēne.

Umwene āyobile ku bēne mu mbanda yalibĩngu: abēne balĩnkukyūnga amabukēti gāke, kangi inyĩho isi umwēne ābapēle abēne.

Ugwe gwābāmũle abēne, O NTWA, Kyala gwitu: ugwe gwāli gwe Kyāla yumo yūyo ābahobokile abēne, palema nalĩnga ugwe gwālyēgile imbyānikisyo sya nyāto syābo.

Mfyũsya Ntwa Kyala gwĩtu, kangi mmwĩputa mu kamba akĩkemo; kabuno u Ntwa Kyala gwĩtu yo mwĩkemo.

24 Tuli inamisya uswe imitu gyitu.

Nubwanaloli, Ntwa, a Masyu aga gasimbigwe nukung'waligwa nu gwambombo Gwako, Davidi, mwa Lisalimo kwa Ugwe. Ugwe kubõmba kwĩtugásya pakati pa Bakerubi. Ugwe gwe mwĩkemo, kangi ubwĩgane Bwako bo bwikemo. Unko uswe tusegelele kifuki ni ndumbula syitu tunyafiligwe ni Lilopa Iya Ntwa Yeso, na mabyebye amapelelesye, kangi nu lwitiko nu lusingimikisye ukuti uswe tukwisa mu Kuyapo kwa Kyala gwitu. Unko ikilundilo kyosa iki ulubunju ulu bali yaga baluyĩndiko. Igũla mōsa imbulukutu syĩtu isya lupilikisyo. Yoba ukwisila mwa uswe, mu mahala, ukuti uswe tubagile ukumanya mumo uswe tubagile ukwiyege twibene mmasiku aga kangi mu Kuyapo Kwako.

25 Uswe tukusuma Ugwe, Kyala gwitu, ukusetula kwa uswe ifindu ifi ifi fifisigwe ifyĩnja fyosa ifi, bo uswe tukusegeléla ku kimo mwanaloli-ndumbula ukukĩnda, a Masyu amasisya. Ugwe gwāyobĩle isya ikyēne akabalilo kākō Ugwe gwāli apa pa kĩsu, kangi ulinkuti, “Umwēne uyu ikubala, unko umwēne apilikisyege.” Popāpo, uswe nilipyāna lyākukinda tukwisa kwa Ugwe, Ntwa, nukukōndalonda amahala Gāko, kisita kumanya itolo ikyakuyoba. Tubāmbike ndubātiko apa a Masimbo manini, kangi nubusisya kangi lōsa ukusūbĩla pa Ugwe panongwa ya lyāmulo, kuli ni fundo nayimo lōli ukuti uswe tubagile ukumanya isala iyi uswe tukwitugasyamo, ukuti uswe tubagile ukwĩtendekesya kuli ifindu ifikulumba ifi filāmbalele nkyēni. Ngimba Ugwe utikupaga ikylene kwa uswe, Ntwa? Mu Ngamu ya Umwene Yuyo atumanyĩsye uswe twesa ukuti uswe tubagisēnie ukwĩputila bo ulu:

Tata gwitu Uyu ali ku Mwanya, Ingamu Yako yikemesigwege.

Ikitangalala Kyako kisege. Ubwigane Bwako bubombigwege nkisu, mumo ukwene kuyilile Kumwanya.

Tupaga uswe ilisiku ili u nkati gwitu gwābwila.

Kangi tuswaga uswe isya ngilanio syĩtu, bo uswe tukuswa bala aba bikutōnangĩla uswe.

Kangi ulingatulongolela uswe mu ngelo, loli tuponesyaga uswe ukufuma ku bubibi; kabuno i Kyako kyo Kitangalala, na maka, nu lwimiko, bwilanabwila. Amen.

26 Yaga mwĩtugásye. Lilino, linga aligwesa gwa banyāmbála ikulōnda ukusōsyāpo ikijāsĩ kyābo, itolo ipilikaga bakwambililĩgwa. Kangi bala bābo bimile ukusyungutila i—i

mbafu sya kibumba, linga amalundi gĩnu gikwanda ukubaba, fiki, itolo ipilikaga ku bwābuke ukusōka pānja.

27 Kangi lilino, une ngwinogona, linga a bāna bikulonda ukubuka ku fyūmba fyabo, pamo ngimba abene basatisigwe? [Nkundwe Neville ikuyoba, “Umma, abene bakagila. Uswe tukabagila ukuya nalo ulwene ulubunju ulu, pa nongwa ya kilundilo.”—Nsimbi.] U ntimi ikuyoba ukuti ikilundilo kili ni fyūmba fiswīle mōsa, polelo uswe tukabagila ukuya ni sukulu ya Ndungu ku bene abanini bala. Kangi uswe tubagile ukuya basangaluke linga umwe banīni binitu lilino mubagile ukubōmbela na uswe, kabuno ulubunjua ulu uswe tukuyaga, tukwānda ikimanyisyo ingulumba, iyapamwanya i Ndumi iyi iyi une nsisimikisye ukuti yisakusanusyaga imbombo inywāmu kwa tata na māma gwīnu, na baganigwa binu aba bali apa, kangi kōpe kwa umwe banini bala. Polelo, uswe tukusegeléla ikylene nuliwindiko.

28 Linga u Ntwa ikwitikisya, ulubunju ulu uswe tukwegaga ikimanyilo kya milungu malongo-mahano-na-mabili gya Danieli. Kangi ulubunju ulu uswe tukuyoba pa Danieli mbutumwa, kangi Gabrieli ikupululukila mula ukundagila umwēne isya nkyēni. Akabalilo kāko Danieli āli mu lwipūto, u Gabrieli, u Gwāndūmi, ikwīsa mula ukundagila umwēne.

Ikilo iki, une ngulonda ukuyoba pa fundo ya kahanona-kamo iya kuyātila Kwake, ifimanyisyo fihano-na-kimo ifikīndāne fibagile ukutwāligwa mula ikilo iki, iki Gabriel ālisile ukufuma.

29 Pandungu ugu gukwisa, u Ntwa itikisyege, une ngulonda ukubika i nongwa na kabalilo ka Ngulilo Sya Fipanga Fihano-na-fibili, kangi ko kabalilo kaki aka isyene sili, kangi kūko uswe twimile umwisyugu. Ikyo kyo pa Ndungu ugu gukwisa kulubunju, u Ntwa itikisyege.

30 Lilino, inongwa kuli iki. Une nātwele kuno utusimbe utunini tumo ukufuma ku Ndumi syangu innandi isyakunyuma. Kangi ulubunju ulu une ngulonda ukupagatania, panongwa yakuti iyi yili pa tepi pa magneto iyi yisakubūka nkisu kyosa, ifisu fingi. Kangi, akabalilo kōsa, inongwa une ngupagatania iyēne kunyuma, yo lumo umunduyumo abagile ukupilika i tepi ku kabalilo kābo kākwanda, kangi abagile ukuti akabagila ukupilikisya iki une nāsanusyāga akabalilo kāko une ngusosōla kunyuma ku kindukimo ikingi.

31 Uswe twāli lilino ku myēsi mu bufūnde bwa Būku gwa Busetuli, U Busetuli bwa Yeso Kristi. Uswe twisile ukukinda mu ngulilo sya kipanga. Imitu gyakubwandilo mitatu igya Busetuli gyalī ngulilo sya kipanga. Polelo Yohani alinkunyakiligwa mmwanya muntu gwa 4 kangi gwa 5, kangi ānāngīsige ifindu ifi—ifi fyāyāga apa na bwila. Lilino, pa ntu gwa 6, umwene ikusuluka pāsī nkisu kangi, ukukēta

ifindu fikuboneka ifi fisakubūkága ukufuma ku ntu gwa 6, ilinandi lya 1, mpaka untu gwa 19 kangi ilinandi lya 21. Nkati muno yikwisa mu Fungilo, i Mbungo, i Soka, i mbāsi, u—u nkikulu mu lisuba, nukusōsigwa panja kwa nyīfwīla ingesefu, ukufūngīla nukubašōsyapo amaelifu mia-yumo-na-malongo-mana-na-bana, na fyōsa ifindu ifi.

³² Ugu gufumile ukuya ndungu gwa kufūnda ukwapamwanya. Mmayolo, ilisiku lyōsa, une kifuki ukutoligwa ukusema nkyumba, ukugela ukufūnda. Kangi ikyēne kyo kindukimo nkabalilo ka bumalikisyo, bīngi ba bandu-baiyolo apa, aba une nāmanyisyága, une itolo ndinkuti, “Muno gilipo imilungu malongo-mahano-na-mabili ga Danieli,” lōli une ngāgelile ukusīganila ikyēne, ukulīngānia ikyēne. Lōli akabalilo aka, ukwisila mu lipyāna lya Kyala, une ngyēgīle pa nīmwenē ukugēla ukusūma ilipyana pankyeni pa Kyala, ukuti une mbagīle ukukitwāla ikyēne ku bāndu. Kangi nkati muno une ngwisa ukufyaga ifindu ifi une ngamanya ikindu kimokyene ikyaifyene.

³³ Kangi, polelo, une mfumile pakubala u buku gwa Dok. Larkin, u buku gwa Dok. Smith, utusimbe twa Dok. Scofield, ifyakuyobelapo ifikindanekindane ukufuma ku bāndu kulikōsa, kangi pōpe une ngabagila ukubīka ifyābo palikimo ukutēdeka ikyēne ukwisa panja kitalusye. Muketile? Polelo, undungu ugu une ngutendekesya, mfumile ukuyātila ku bukuyungila-mabuku mu Kentucky, pa fimo ifyaiyolo ifya bumanyandondwa isya ba kalendala nu tubalilo, nukusala ukufuma mbukuyungila-mabuku, na fyosa bo ifyo, amabūku gōsa gaiyolo aga une mbagīle, na iki ikinini iki une mbagīle ukubomba, nukuya nu lusūbilo lwangu nubusisya mwa Yeso Kristi ukusetula ikylene kwa une.

Panongwa yakuti, une ndikulonda ikylene ukuyoba, “Une mmenye *iki*, kangi une mmenye *ikyo*.” Umwene amenye indumbula yangu. Umwene ikumbilikisya une. Lōli une ngulonda ikylene, ukuti une mbagīle ukumulikila abandu Bake, polelo une ngwitika ukuti Umwene ikupaga ikylene kwa une. Une ngamanya tāsi, lōli une ngunsūbīla Umwēne ku Ndungu ugu gukwīsa, panongwa yakuti ikyo kisakuyaga kiyabo ikinywāmu, pa Ndungu ugu gukwīsa, ukumanya nukugibīka imilungu gila malongo mahāno-na-mabili.

³⁴ Guligōsa guli nabo u buyo ubwakukindana. Kangi akabalilo kāko ugwe kubōmba, ugwe kubūka nkubopesya igyēne mōsa ukukindamo, igyēne gitikusōkamo panja mitalusye, igyēne gitikusimbiligwa mōsa mitalusye mma. Ikyēne kikabagile. Kangi, polelo, une—une lumo ngabagila ukuya nakyo ikylene nubutalusyi, loli une nguyapakunsubila u Ntwa panongwa ya ikylene.

³⁵ Kangi une ngukumbukila u Solomoni akabalilo kamo ikwiipuuta nukusuma u Ntwa Kyala linga Umwene abagiile

ukumpa umwene amahala, komma kuli mwēne mma, “komma ukōngelelako kwa masiku, komma ubumi ubutalipo, komma ubukabi,” lōli ukuti umwēne abagile ukuya na mahala ukumanya uku—uku—ukulōnga abāndu ba Kyala. Kangi Kyala āyīndike ulwīpūto lula, kangi ālimpēle Solomoni amahala gala, panongwa yakuti ikyēne kyāli kya bāndu Bāke. Kangi iyo yo nongwa une ngusuma Kyala ukunyitikisya une ukumanya iki imilungu malongo-mahano-na-mabili gwa imilungu igi gikuti, panongwa yakuti une mmenye ikyēne yo kalendala katikati gwa ngulilo uswe tukwītugalamo. Kangi, polelo, une ngulonda ukumanya ikyene; komma kwa nimwene, une ndi . . . komma kwa nimwene. Ēna, une ngulonda ukumanya ikyene. Une ndikuyoba ikyene mu njila iyo, “Komma kwa nimwene,” panongwa yakuti une nalōli ngulonda ikyene nimwene. Une ngulonda ukumanya, nongwa yakuti une ngulonda ukumanya apa uswe tulimo nu bumi kangi akabalilo kaki aka uswe tulimo nu bumi. Kangi, polelo, une mmenye ukuti kila kyāpegigwe.

³⁶ Kangi abakindane bala binogonelipo ikyēne mōsa, kangi abēne bāli nakyo ikyēne kubutali kunyuma. U mwinitu yumo, une nābalāga, āli nakyo ikyēne kyāmalike lōsa mu 1919, isya milungu malongo-mahano-na-mabili. Mulimōsa, kila kikālu lūlo mma.

Popāpo, ukufuma pa milungu malongo-mahano-na-mabili, ukufuma pa milungu malongo-mahano-na-mabili, ikyēne kyo kyōsa kimalisīsyē. Polelo uswe—uswe tutiku . . . Uswe tukulonda ukumanya u Bwanaloli. Kangi une ngusuma Kyala ukumba une u Bwanaloli.

³⁷ Lilino, ukuti tukipe iki ubukēti, gomokela nyuma, une ngulōnda ukwāndisya panini panandi isya kunyuma. Popāpo, polelo, isimbo simo isi une nasimbile pāsi, ukuti uswe twāli nasyo gwa 5, gwa 4 kangi untu gwa 5, ukuti abāndu bisakupilikisya. Ikyākwānda, bo uswe tukāli ukubōmba iki, une ngulōndo ukupagatania ikyēne pamwanya, ukuti umwe mwisakwēga ukufuma mu gwa 4 . . .

Lilino, kumbukilaga, untu gwa 3 gwāli gwa Ngulilo ya Kipanga kya Laodikiya, kangi i Kipanga kyālyēgigwe kubumalikisyo bwa Laodikiya.

³⁸ Lilino, une nagelaga ukulingania ikindukimo ku nkasi gwangu ukufwana ni kyene. Une nāli nagwe Becky, umwanundindwana gwangu, nu ma luko amakīndane ga dikisyonale ni findu ifi uswe twabagile ukufyēga. Ifyēne fitikupa ilyāmúlo. Une ndinalyo i dikisyonale ya i Bāngēli. Une ndinalyo i dikishonale ya kiGriki. Une—une ndinalyo i—i lya Websters kangi bingi ba abāngi, aba dikisyonale abalululu. Nayumo gwa bēne ābagile ukwēga ni . . . ukupa amasyu pamo ilyāmúlo, injila yiliyōsa.

³⁹ Unkasi gwāngu alinkuti, “Ngimba ugwe kugūlila bulebule abāndu bitu, aba bo bāndu abapelakisa, kangi bīngi ba bēne basitakumanyila bo uswe tuli, ukupilikisya ifindu bo ifyo?”

Une ndinkuti, “Kyala isakupa lyāmulo.”

⁴⁰ Kali ikylene kipala bulebule ikylene kili, Kyala abagile ukumenyania ikylene pási nukukipela ikylene ukuya kipepe. Kabuno uswe twe...kiyabo kya bandu bala aba bīsyukile, ukwiputula i lisiku lila ni sala yila. Kangi amaso gitu galulalile kubwa ku Mwanja, kangi uswe tukukētésya ku Kwisa Kwake. Kangi une nsimikisye itolo ukuti Umwene ikutunangisyaga uswe. Lilino, ukwene kutisakutubulaga uswe ilisiku pamo isala, panongwa yakuti nayumo umundu isakumanya ikyo, lōli ikylene naloliloli kisakutubūla uswe ilisiku lya ndungu uswe tulimo nu bumi, linga uswe tubagile itolo ukwega ikylene.

⁴¹ Lilino, muntu gwa 4, Yohani alinkunyakililgwa mbibimbibi, panyuma pa Kipanga. Yohani, ukufyuka mmwanja, umwene ayibwene i ngulilo ya Kipanga yōsa. Apo po pāpo une ngulōnda ukwīma, itolo i sekōndi, ukuyoba, ukuti: abāndu bīngi bābo bikugūlila kimo ikikulumba, ikinywamu, ikyamaka ikindukimo ukuboneka, mu ngulilo ya Bāpanja, bo naloliloli basobi. Ingulilo ya Kipanga, kangi fyōsa ifi fisakuboneka akabalilo ka bulagili bwa Bāpanja, fyo fisīmbigwe mu Busetuli 1 mpaka Busetuli 3, ukōngania. Polelo i Kipanga kyanyakiligwe nukunyamuka, kangi ikingi kya iki, ukubuka ku ntu gwa 19, kyo iki kikuboneka ku luko lwa kiYuda, ukufuma pāpo i Kipanga kibūkile mmwanja. Kangi akēne ko kabalilo ka Mpyuto unkulumba, nakimo ukuboneka pakati pa Bāpanja; kwene kukubūtigwa, na fyosa bo ifyo, bo mūmo tukufikila ku ikyo nukukēta.

⁴² Lōli i Kipanga, Kyēne, kibūkile pa linandi lya 13...Pa linandi lwabumalikisyo ilya ntu gwa 3 gwa Busetuli, akabalilo kāko i Ngulilo ya Kipanga kya Laodikiya yikumalika, iki kyo kyāli kyabumalikisyo.

⁴³ Kangi uswe twālyēgile ingulilo yiliyosa iya kipanga, akabalilo kalikosa, ikindu kilikyosa iki kyābonīke, indondwa yiliyosa, untumigwa aligwesa, ubupeligwa bwābo, iki abēne babōmbile, nukukitwāla ikylene pási ukukindamo mu syambukulu mpaka ikyābumalikisyo kilakila, ukusīngūla palapala pala pa kipīcha, pa lubafu lwa kibūmba. Kangi akabalilo kāko uswe twamalisyaga, u Mbepo Mwikemo ikwisa nkati kangi ātēndike ikyakusyūngutīla ikya kindu kilakila pa kibūmba, nukusetula ikylene ukwisila mwa Mwene papapa apa ku twesa ba uswe.

⁴⁴ Lilino, mukubōmba iki, une ngusūbīla, ku bumalikisyo bwa iki Umwēne isakwisaga ni kindu ikikulumba kangi utunāngīsyaga uswe kangi ukuti uswe tuli ku kabalilo ka bumalikisyo.

⁴⁵ Balinga ba umwe mwāpilīke Kennedy yo...ubuyobe bwa Prezidenti Kennedy, ubuyobesyo na fyosa bo ifyo?

Balinga bapilike ukulāgúsyā uku, ukuti ukufika Januari ilya 1, ikyēne kisololigwe ukuti fyosa-fibili u United States na Russia isakuyaga mifwāndilo gya butēke? Ikyo kyo kyosa iki uswe tukulondigwa. Ukwene kwilile ukukinda mumo uswe tukwinogonela. Muketile? Popāpo, linga uswe tuli kifuki fiyo mpaka abanyāmbala ba kisu iki bikulāgusya ikindu ikikulumba iki ukuboneka, uswe kinunupo tuyege māso, kilikyōsa palapala ku lisiku, fyosāsa ifyakulāta fitēndekigwe, kilikyōsa kitēndekisyē, 'nongwa yakuti uswe tukamanya itole kabalilo kaki u Ntwa gwītu isakutubilikilaga uswe. Kangi akabalilo kako Umwene ikupa ulukōlelo, “Fyuka mmwanyapo,” kinunupo itēndekesya. Kangi ikyene kikwisaga mu sala iyi umwe mutikwinogona umma.

⁴⁶ Ulusasanio ulukulumba lwa Pentekosti lo lilino lukwīma. Uswe tukukibona ikyēne kulikōsa, ubugūte ubukulumba ubwabumalikisyo. I Ndumi yibūkīle panja. Kilikyōsa kitēndekisyē lilino, ukugūlīla. I Kipanga kifungiligwe ukusōsigwāpo. Ababībi bo bikubōmba mbubībipo ukukinda. Ifipānga fisile ukuya fyabukipangapo ukukinda. Abikemo bikwisa kifukipo kwa Kyala. Ifikungilwa fya Mbepo fikwanda ukubāsania na fibugutila ifinini. Uswe tuli nkabalilo ka bumalikisyo. O, une nduganile ulwimbo lula ulu uswe twālisibile ukwimba mu kipanga.

Une ngukētēsya ku bwīse bwa lila ilisangalufu
 ilisiku lya Fyīnj'elifu,
 Akabalilo kāko u Ntwa gwītu unsayigwa
 isakwīsa nu kunyaka u Nsingilīgwa Gwāke
 ugwākugūlīla;
 O, indumbula yangu yikukūta, yikūmilwa kuli
 ilisiku lyakwābuligwa ukunoge,
 Akabalilo kāko u Mpoki gwītu
 isakugomokelāga ku kīsu kangi.

⁴⁷ Ukugūlīla ku sala yila! Lilino, muntu gwa 5 kangi amanandi ga 5, uswe tukwaga, mu kamanyisyo kitu ka pabutasi, ukuti uswe twāyobile isya Ntabuli u Gwabukamu yula, iki uswe twāsyaḡéne āli Kristi. Twalyēgelile ikyēne mōsa na Ruti: Ruti ikwinogona; Ruti ukubōmbela; Ruti ukutūsya. Ukwinoḡona, āli kwitikisigwa; ukubōmbela, ukwitēndeka mwene ukuya gwākwitēndekesya, ulwikēmésyo; kutusya, āli nu Mbepo Mwikemo, mpaka u Lusekelo lwa Bwēgi bwālīsīle. Bo bumogi buki!

⁴⁸ I Kipanga kikwisa ukwisila mwa Yohani Wesley, ukwitikisigwa, pamo. . . Martin Luteri, ukwitikisigwa; ukwisila mwa Yohani Wesley, ukukemesigwa; ukwisila mu Pentekosti, uḡoyo lwa Mbepo Mwikemo; kangi lilino, ukutusya, ukugūlīla u Kwisa kwa Ntwa Gwāke. Nubupelelesye!

⁴⁹ Ugwītu Ntabuli Gwabukamu, abakulumba baali batalusye akabalilo kako abene balinkolile Umwene Kang'osi, kifuki

ukuya Ngalamu, ukuya ndongi. Umwene āli Kang’osi, umwe mumenye, na Buku umfungiligwe-kahano-na-kabili. Akabalilo kâko Buku ālyēgigwe, imbombo yakwimila pakati yamalike.

⁵⁰ Lilino, mu nto gwa 3, i Kipanga kyābūkile mmwanya, lōli lilino ubutabulo bukusetuligwāga, mumo i Kipanga kyātabuligwe—kitabuligwe, u busetuli bwa iki kyābonike pala mu ngulilo ya Kipanga. Muketile, i Kipanga kikīndile, polelo Umwene lilino ikunāngisya, muntu gwa 5, mūmo Umwene ābombile ikyene, iki kyabonike pa buyo, mūmo Umwene afūngilile i Kipanga ukusōsyapo. Ubusetuli bwa Ngamu Yake; ulosyo lwa mmisi, ukubombela Ingamu Yake; Ubumi bwa Syepwa; somma gehena ugwa Syepwa; uluyungu lwa liyoka; Bwasypwa ubuponesigwe; fyōsa ifimanyisyo ifikulumba, ukusūnguligwa-ngāni kwa Kipanga iki kyasetuligwe ku Kipanga. Umwēne ikunāngisya mūmo Umwēne ābōmbile ikyēne.

⁵¹ Lilino ugwītu Unkamu ikupigwa nkiboko u Buku umfungiligwe-kahano-na-kabili Buku gwa Butabulo ukufuma ku Mwenenakyo ugwapabwandilo. Ameni! Yuyo āli, uswe tukwaga, āli gwapabwandilo Mwenenakyo? Kyala Mwene. “Kangi u Kang’osi alinkwisa kangi alinkwega i Buku ukufuma ku kiboko ikililo ikya Umwene uyu ālitugesye pa Kikota.” Ngimba aali ywāni Kang’osi? U Ntabuli, u Ntabuli Nkamu gwitu, u Nkamu ku Kipanga, Uyu isile kangi alinkuntabula Israeli.

⁵² Lilino uswe tukufikaga mu ikyo ulubunju ulu. Israeli aatabuligwe, loli iyene yikaabombeligwe ku bene, panongwa yakuti abene baalimpikile Umwene. Lōli, i Kipanga kyālyāmbilile ubutabulo bwābo, kangi Umwene yo Ntabuli gwītu. Bo mūmo Boasi afimbilisigwaga ukuntabula Naomi, ukuti umwēne āmmwege Ruti, u m’Moabu, u nhesya, u Gwapānja, momūmo Kristi ātabwile Israeli, ābōmbile ubutabuli, kangi bwāpikigwe.

⁵³ Umwe mukukumbukila ubuswe, ukuti unnyambala ātusuligwe, iki une utubalilo tumo nguyoba? Nkabalilo ka bwite bwabenenabene, akabalilo kâko...Umwēne āli nnyāmbala unnunu. Umwēne āli nsitabusobi, kangi abēne balinkummwaga umwēne ntobesigwe. Palema nalinga, umwēne ātobesigwe mu njila, ukuti umwēne ābopileko nkabalilo ka bwite. Kangi abēne bālimmwāgile umwēne ukuya ntobesigwe kangi bayaga pakuntusulila umwēne. Kangi u nnyāmbāla yumo ābūkile kwa Pulezidenti Lincoln nukuti, “Tāta. Lincoln, uyu yo nnyāmbāla gwa Kikristi. Umwene ali nu lutende. Undumiana, une mmenye abandu bake. Umwene ali itolo nu lutende. Umwene akasanusyaga ukufulasya nakumo. Umwene alinkubopela kula.” Alinkuti, “Tata. Lincoln, ikyēne kili mmaboko gāko. Ugwe gwe mwēne ntiga uyu abagile ukunswa umwēne.”

Tata. Lincoln āpĩmbĩle akayabo ka kalatasi na kasĩmbĩlo kāke, kangĩ āsainile, “Nswaga uyu *Gwakuti-na-gwakuti*. Abraham Lincoln.”

Umwene alinkubopela ukugomokela ku minyololo, kangĩ umwene alinkuti, “Apa ikylene kili. Une ndinabo ubuswe bwako.”

⁵⁴ Kangĩ unnyambala yula alinkuti, “Une ngukanaga ukukiketa ikylene. Ikyene angali kili ni kimyato ikinywamu pa kyene. Ikyene angali kikuya kilikyosa. Ugwe itolo kugela ukumbelela une ukuya luseko. Ikyene akaya yo Abraham Lincoln. Aligwesa abagĩle ikusaina ingamu yake. Lōli ikyēne kyābagĩle ukukalatastisigwa ni fungilo yāke, na fyosa bo ifyo, linga ikyēne kikufumila ku mwēne.” Kangĩ unnyāmbala yula alinkunsōnga umwēne; palema nalinga u nnyāmbala gwa mminyololo yula inogonaga umwēne āpulāg’isunga, kangĩ itolo alinkwēnda ukusōkapo.

Ulubunju lwa kilabo, umwene atusulilĩgwe. Kangĩ akufuma pāpo umwēne ātusulilĩgwe, pople bwālipu ubulōngi bwa mbolōngelo bwa kukiyabo, panongwa yakuti Abraham Lincoln, isala malongo-mabili-na-mana bo akāli ukutusulilĩgwa, asainile ingamu yāke ukuti unnyāmbala uyu āhobokelĩgwe. Kangĩ polelo isikali yālintusulile umwene, mulimosa. Polelo fiki? Polelo ubulōngelo bwakiyabo bwa United States, bulinkuti, bulinkwisa ku lĩnogóno ili lya mabulōngelo Gakiyabo, bulinkuti, “Ubuswe bukaya buswe pene pāpo ubwēne bubagile ukwāmbililigwa ukuya buswe.”

⁵⁵ Kangĩ Yeso ātabulāga Israeli ku Kalvari. Loli ulwene lukaali luhobokelo ku bene, panongwa yakuti abene bakālyambilĩle ikylene ukuya luhobokelo. Lōli, mu kimanyisyo kyĩtu lilino pa milungu malongo-mahano-na-mabili igi, uswe tukusyāga abēne bisile ukugomokēla nukwāmbilĩla ubuswe bwābo. Lōli, Umwēne ātabwile i Kipanga, polelo uswe tuhobokelĩgwe panongwa yakuti uswe twāmbilĩle i Lilopa lya Yeso Kristi ukuya buswe bwitu.

⁵⁶ Lilino, uswe tukwaga ukuti Umwene āli Ntabuli Nkamu gwitu, kangĩ Umwene ālyēgĩle u Bũku ukufuma ku kiboko kya gwapabwāndilo Mwenenakyo. Agene go kikalatasi kya bwenenakyo ku butabuli. Uswe twākyāgĩle ikyo. Umwe mukukumbukila ukufunda kula? Ikyene kyo kikalatasi kya bwenenakyo. Ikyene kyo kikalatasi kya bwenenafyo ni kyene, ifi Kyala ālōndile u bumi ku bufwe, mu ngunda gwa Edeni. Polelo, Yeso, umwikemo Yula, aafwile nukupimba ikikalatasi kya bwenenakyo, kangĩ ābagile ukubongotola i Fungilo, ukusetula iki kyāli mu Syene; nukupa i kilingo, iki kyāli kya Mwēne, ku bāndu Bāke. Būmi Bwasyēpwa, ubu Umwēne ālingile ukwisila mukubōmba ikyo, Umwēne ākĩndile u Būmi Bwāke Bwēne kunyuma panja, pa Kalvari, kangĩ nukututapulania ikyēne

pakati pa uswe ukwisila mwa Mbepo Mwikemo. Ameni! Nayumo u mündu (nasiku) abagile ukwisa nukwinogona isya lugano ulu lula lwāli, iki Umwēne ābōmbīle!

⁵⁷ Sētano, unkolelela akabalilo kamo panongwa ya bugwano ku ngunda, ikupinyigwa nukusopigwa mu Nyanja ya Moto. Amasiku Gake gamalike.

⁵⁸ Yeso, mu Nongwainunu, āli na mapalo mana. Uswe twākōlīle ikyo. Mwanundumiana gwa Davidi, gwakilingo ku Kikota; Mwanundumiana gwa Abraham, ugwabunyafyāle; Mwanundumiana gwa mündu, gwakilingo gwa kīsu; Mwanundumiana gwa Kyala, gwakilingo ku findu fyōsa. U kyābupi gwabunyafyāle!

⁵⁹ Mu Lwitikano Ulukūlu, ubukabi bakābagile—bukābagile ukukolelīgwe pabutali kangī mma ukukinda ifyinja malongo mahano. Ikyene kikābagile ukuyongesigwa ukufuma ku mwēnenakyo ugwapabwandilo loli ifyinja malongo mahano. Kangī pisiku lyamalongo-mana Umwēne alinkuhōmba untengo. Pa lisiku lyamalongo-mahano, ubutabuli kangī amaka aga gāli ga Kipanga, aga gāyongesigwe mu ngunda gwa Edeni, gātābulīgwe kangī, nukutumigwa kwa uswe ukwisila mu lōsyo lwa Mbepo Mwikemo, pa lisiku lyamalongo-mana.

⁶⁰ Polelo uswe twāpīmbīlepo iki, ikiniembigwa. Uswe twāsālīlepo ifiniembigwa, mumo fiku ikiniembigwa iki kyāpēgīgwe ku kiboko Kyāke. Mūmo fikuti Yeremiya, mwa Yeremiya 32:6, untāni gwāke, Hanameel, ālindekīle umwēne ikilīngo kimo. Kangī abēne bābūkāga mbutumwa. Iki, uswe tukubūkāga ngamo, nu mwēne, ulubunju ulu: ubutumwa. Kangī ikyēne kyakyūngīgwe mu ndeko ya mfu; kikubonesya kuko a maka ga Kyala, kangī ifyakuniemba ni fyambutitu fya Kyala, fikumanyigwa, mu ndumbula. Ulubātiko lwitu lwa butabuli, lulalula ukuya lukyūngīgwa mu ndeko sya mfu, i Ngamu ya Yeso nu busetuli.

⁶¹ Uswe tukusyāgānia ukuti iki kyāfūngilīgwe nu Fungilo Sihano-na-sibili, kangī i Fungilo yiliyosa yaniembetelīgwe ukusyūngūtīla. Kangī bo ubusetuli bukwīsa panja, Umwene alinkuwāba i Fūngilo, kangī ukwābula iki nukubala iki i Fūngilo yila yāyobile. Polelo Umwēne alinkwābula iyingi ingōnge, i kiniembigwa, kangī nukubala iki i Fūngilo yila yāyobile. Ukwabula ingonge yila, ukukwābila iyēne panja nukukēta iki i Fūngilo yāyobile, kangī iki u busetuli bwāli. Ikyo kyo katikati iki i Fūngilo Sihano-na-ibili, isi uswe tukubūkāga ngamo lululu, uswe tukusūbila, ikyo kisakubōmba. Yiliyōsa i Fūngilo, akabalilo kako ikyene kisosigwe ukufuma mwa Buku, kisakubāluligwa, kangī ikyo kisakunangisyaga katikati iki kyābonike.

⁶² Uswe tukusyāgānia ukuti silipo “ihano-na-ibili,” fihano ndubatikano lwa butabuli. Ihano yo mbalilo. Kangī filipo

fihamo-na-fibili fihano: Fungilo Ihano-na-fibili, i Mbepo Sihano-na-sibili, a bāndumi bahano-na-babili, i Ngangabwite Sihano-na-sibili, kangi i ngulilo sya kipanga ihano-na-sibili. Popāpo, umwe muketile, i fihano-na-fibili fihano lyo lipyāna. Fihano lyo lipyāna, kangi fihano-na-fibili fyo bupelelesye. Polelo ikylene kyo itolo nubupelelesye kikubopa katikati, muketile. Umma ndaga.

⁶³ Bo mūmo, i Fungilo yiliyosa yibongotwike mu Lisyu lya Kyala, yikusetula ku nnyambala gwa ngulilo, yo ngulilonki uswe tulimo nu bumi, u mbepo gwa ngulilo, i kipanga kya ngulilo. Busetuli 10, ku bumalikisyo, uswe tukwaga akabalilo kāko i Fungilo ya bumalikisyo yābongotoligwe, uswe tukwaga u Gwandumi imile ni kilundi kimokyene pa kisu, kangi kimo pa nyanja, na maboko Gake mmwanya ku Mwanja, kangi ikipingafula pamwanya pa ntu Gwāke, ukulapila pa Mwēne yu mūmi bwila na bwila, ukuti akabalilo kamalike, akabalilo kāko i Fungilo ya bumalikisyo. Kangi ugwe kugūlila mpaka uswe tufikege mula mu Fungilo sila nukukéta kūko i Fungilo yila yiliko.

Ukufuma pāpo ugwe kwāga imilungu malongo-mahano-namabili gya milungu, polelo kēta kūko i Fungilo sili, “Akabalilo kabopīle pānja,” ubutabulo bumalike, Umwēne yo lilino Ngalamu kangi Ndongi. Umwene yo Mpoki gwako ulubunju ulu, loli ilisiku limo Umwene isakuyaga Ndongi gwako.

⁶⁴ Ilinandi lya 8 mpaka lya 1 . . . lya 14 lya ntu gwa 5, likusetula akabalilo ka Kang’osi ukwiputigwa, fyosa-fibili ku Mwanja na mu kisu; u Būku gwa fungilo-ihano-na-ibili, u Kang’osi umfwāne, u Ntabuli Nkamu. Kangi ukufuma ku linandi lya 8, mpaka ku lya 14, a Bāndumi bikummwiputa Umwēne, abakulumba bikummwiputa Umwēne, i Fipeligwa ifyabumi fikummwiputa Umwēne. Kangi Yohani alinkummwiputa Umwene fiyo mpaka umwene alinkuti, “Ikipeligwa kilikyosa ku Mwanja, nkisu, ikya mkati mwa kisu, kyāpilike une nguyoba, ‘Sayo, lwimiko, maka, amahala, gabagiile ukuya kwa Kang’osi.’” Akabalilo ka kwiputila Kang’osi gwa Mwalafyale. Lilino, i Kipanga kibukile, kumbukilaga.

⁶⁵ Lilino unko uswe tusanukile kwa Danieli, kangi untu gwa 9, kangi ilinandi lya 1 ukufika pa lya 3. Kangi polelo uswe tukwegaga lya 20 ku lya 27, panongwa yakuti ulu lo itolo lwipūto lwa Danieli. Une ngulōnda umwe ukubala iki ukwāndisya kangi ukwāndisya, ukukīnda undungu, lilino, mpaka umwe mukukupilikisya ikyēne.

Nkyinja ikyākwanda kya Dariyusi u mwanundumyana gwa . . . uluyūngu lwa ba Medesi, wyu yo āli mwalafyāle pamwanya pa butwa bwa baKaladiya;

Nkyinjia ikyākwanda kya u bulagili une Danieli . . . pilikisye, nāpilikisye ukwisila mmabūku ukuti imbalilo

ya . . . ifyīnja, kūko fīfyo i lisyu lya Kyala lyālisīle kwa Yeremīya u nsololi, ukuti umwēne ābagile ukumalisya ifyīnja malongo-mahano-na-mabili mbusame bwa Yerusalemu.

Lilino (i kyakukōnga) *une ndinkutēga i kisyo kyāngu kwa Ntwa Kyala, ukulōndesya mu lwīpūto ni mbyēlesyo, kangi ukusitakulya, kangi imigunila, kangi imifwāndilo:*

. . . Une ndikwīpūta kwa NTWA . . . Kyala, nukutendeka ululato lwangu, . . .

66 Kangi nkyeni kangi nkyeni umwene ikubuka, mpaka lilino uswe tukufika ku linandi lya 20. Ukupoka akabalilo, abāndu bimile, une ngulōnda umwe ukwisa ku lya 20, mpaka uswe tukufikaga pāsi lilino ku—ku linandi lya 20.

Kangi bo une nāyobāga, nu kwīpūta, kangi ukulāta ubutulanongwa bwāngu kangi ubutulwanongwa bwa bāndu bāngu Israeli, nukwālika imbyēlesyo syāngu pankyeni pa Ntwa Kyala gwāngu panongwa ya kyāmba ikikemo kya Kyala gwāngu;

Lōli, bo une nāyobāga mu lwīpūto, yōpe nu nnyāmbāla Gabrieli, yūyo une nālimbwēne mu mboniboni ku bwāndilo, ukwānda . . . āpelile ukupululuka mbibimbibi, ukumbalamasya une kifuki akabalilo ka likemo lya kunamayolo.

Kangi umwene alinkummanyisya une, kangi alinkuyoba na une, kangi alinkuti, O Danieli, Une lilino nīsile pānja ukukupa ugwe ubumang’anyi kangi ukupilikisya.

67 Bule linga uswe twābagile ukuya itolo kula! Ngimba Umwene ammwāgaga bulebule umwene? Ndwiwuto.

U Gwāndūmi, “u nnyāmbāla.” Umwe kētésya, umwēne ālinkōlile Umwēne, “u nnyāmbāla.” Kangi ukuya gwa . . .

Kangi ku bwāndilo bwa mbyēlesyo syāngu u lulagilo lulinkwisa pala, (kangi lwālisile kula ukuti umwēne abūkége), kangi une nīsile ukukunāngisya ugwe; kabuno ugwe ugānigwe fīyo: linga . . . polelo pilikisya i kindu iki, kangi inogonela i mboniboni iyi.

Imilungu malongo-mahano-na-mabili gibikígwe pa bāndu bāko kangi pa kāya kāko akikémo, pamo akāya kāko, ukumālisya ingilano, . . . ukupēla ubumalíkisyo ubwa butulwanongwa, kangi ukupēla ukusayana panongwa ya bōnāngi, kangi ukutwālamu u bugolofu bwa bwilabwila, nukumyatika imboniboni nu busololi, nukōneléla u Mwīkémo unkīnde.

Apo yilipo inongwa ya kahano-na-kamo iya kwisa Kwake. Lilino ketesya.

Lilino, polelo, *manya lelo kangi pilikisya*, (lilino pilika) *ukuti ukufuma kukusōka panja kwa lulagilo ukupyanikisya nukuyēnga Yerusalemu kwa... Mesiya u Nsōka isakuyaga imilungu mihano-na-mibili...* *malongo-mahano-na-gumo kangi imilungu mibili: kangi ingindi sisakuyēngiwa kangi, kangi ifibūmba, mōpe ntubalilo utwabutulwe.*

...ukufuma pa milungu malongo-ntandatu ukongelelāpo imilungu mibili isa u Mesiya ukutumuligwa, lōli komma panongwa ya mwēne: kangi abāndu ba nsōka aba bisakwisa—u nsōka uyu isakuwisa... ukōnanga akāya na kubwikēmo; kangi ubumalikisyo bwāke bwisakuyaga nu mōgēsyo, ... ku bumalikisyo bwa bwite imbalanikano syo sisimikisigwe.

Kangi umwēne isakusisimikisya u lwitikāno (pilikisya) na bīngi ku ndungu gumogwene, gumo gwa imilungu malongo-mahano-na-mabili gwa imilungu igi: kangi pakati pa ndungu gula umwēne isakupela ilikemo ni... kyabupe ukwīma, kangi panongwa ya kubalanila-mōsa kwa ikyāmwīko umwēne isakutendēka akēne ukuya kisāmigwe, kōpe mpaka kubupuyito, kangi kila kimikigwe kisakōneligwāga pa buyōngigwe.

⁶⁸ Lilino, apo po kilipo ikimanyisyo kyītu kuli ngomano itatu, ina, ihano, kilikyosa iki u Ntwa isakusetulaga. “Malongo mahano na mabili ga milungu.”

⁶⁹ Lilino, unē ngusuma Doc, linga umwene ikubōmbāga, ikilo iki, ukubūka ikibolodi kyāngu pala, ukuti une mbagile ukukungw’ala ikyēne mōsa. Une ndikulonda umwe ukupondwa ikyene. Lilino umwe mukufimbilisigwa ukufunda na une, nukufunda mbusolofu, pamo umwe mwisakukipondwa ikyene. Kangi une ngulonda ukusīngūla ulwēne panja apa pa bolodinditu, kangi polelo umwe twālaga ifisimbilo na kalatasi nukusimba amasiku aga, utubalilo utu, na fyōsa fya ikyēne.

⁷⁰ Lilino, imilungu malongo-mahano-na-mabili gya ndungu gikwanda (lilino ega iki) ukufuma pāpo i Kipanga kyeigigwe panja. Lilino, aligwesa ikupilikisya ikyo, yoba, “Ameni.” [Ikilundilo kikuyoba, “Ameni.”—Nsimbi.] Lilino, ukufuma pāpo i Kipanga kyeigigwe panja.

⁷¹ Busetuli 6:1, ku Busetuli 19:21, ikulūngisigwa ni milungu malongo-mahano-na-mabili ga milungu, polelo uswe tukufimbilisigwa ukwima nukulīngānia, bo uswe tukāli ukubūka pabutalipo. Uswe tukufimbilisigwa ukwima nukulīngānia nongwa ya fiki malongo-mahano-na-mabili ga milungu. Panongwa yakuti, linga ugwe utikubōmba, ugwe kwisakupōndwa i Fungilo sila, ugwe kwisakupōndwa i Ngangabwite sila, ugwe kwisakupōndwa i Nyāngabya sila, i

Mbungo sila, sila sitatu imbepo inyali sila siliti bo fyula, i Soka sitatu sila, ukukagigwa panja kwa nyifwila ingesefu, u nkikulu mu lisuba. Ugwe kwisakukipondwa ikyene kyosa, linga ugwe utikubomba, nongwa yakuti ikyene kikuboneka pa buyo papapa apa mu ndungu gwamalongo-mahano-na-mabili. Apo po papo ikyene kikuboneka pa buyo.

⁷² Lilino, unsololi Danieli ali mu Babuloni ku fyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele. Umwe mwe mukulonda ukubopesya ifyakwandisyamo kunyuma, nukwipokela mwibene kamo ka kabalilo, ukuti une nafimbilisigwaga uku—ukwenesya ikyene mosa. Ifyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele! Umwene abukile ku butumwa mu B.C. 606 kangi akabalilo kako imboniboni yalisile ku mwene ali—ali B.C. 538. 538 ukufuma ku 606, kikulekako malongo-mahano-na-limo-na-lwele. Ifyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele umwene ali mu Babuloni, pakati pa basitakyala, kangi pope ali nu buponjoli. Amen. Uswe tukabagila ukwitugasya isala.

⁷³ Loli umwene afumile pakuya nkati mulamula, kisita nayumo loli abinake batatu, kangi bala mfiyabo ifikindane fya kitangalala. Loli, Danieli, imile mwene na Kyala, akolile ubuponjoli ku fyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele. Inogona isya ikyene! Une ndikulonda ukwanda ukulumbilila, panongwa yakuti iki kibagilile ukuya Ndumi ya kumanyisya. Loli, ifyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele, umwene akyungile ubuponjoli kangi akabwapuligwe, pankyeni pa Kyala; kisita losyo lwa Mbepo Mwikemo, kisita Lilopa lya Yeso Kristi ukupela ubwimililapakati pa mwene; itolo ni lilopa lya ngambako, kangi imbene, kangi ingwatas, iki umwene afimbilisigwaga ukupa isyakusofu, panongwa ya nyiho syabapanja sya kisu kila. Abene balyegigwe pasi pala. Yeremiya asolwile isya bene, ukuti abene babukaga pasi.

⁷⁴ Lilino, Danieli, o, mwe, umwene alinkwanda ukuketa ukuti akabalilo kakwisaga kifuki, mumo uswe tuyilile umwisyugu. Danieli ikwanda uku “syagania,” umwene alinkuti, “ukwisila mu kubala kwa mabuku.”

Kangi *nkynja kyakwanda kya u bulagili bwa . . . Daniel . . . mu bulagili une Danieli nasyagenie ukwisila mmabuku imbalilo ya . . . ifynja, polelo . . . i lisyu lya Ntwa yalisile kwa Yeremiya u nsololi, ukuti kikufimbilisigwa ukufwanikisigwa ifynja malongo-mahano-na-mabili mu . . . ubusame bwa Yerusalemu.*

⁷⁵ Yeremiah, mu B.C. 606, asololwile, panongwa ya mbibi syabo kangi ubusitakyala, ukuti abene bikuyaga fyinja malongo-mahano-na-mabili.

⁷⁶ Umwe mukukumbukila, alipo unsololi uyungi alisile mmwanya mu lisiku lila. Une ngabagila ukukolela ingamu yake pa kabalilo aka. Une mbagile ukukola ikyene kwa umwe mu—

mu maminiti manandi, linga une mbagile ukukēta kunyuma ku kabalilo. Loli umwene alinkwisa pala nukuti, “Yeremiya, ugwe uli nsobi. Kyala ikukyungaga itolo Israeli pási pala ku masiku mingi gakuti, ku fyinja fyakuti, kifuki fyinja fibili.”

⁷⁷ Yeremiah alinkuti, “Mo mumo kiyeye icyene. Ameni.” Umwene alinkuti, “Loli gulila panandi. Unko uswe umwe na une twikētésye môsa na yumo nu nnine, ukuya basololi.” Umwene alinkuti, “Kumbukilága, bälipo bala bábo básolwile pankyēni pa uswe, kangi abēne bāyobága ifindu ifi fyāli fisobi. Kangi Kyala ābombile na bēne ukubūla ifindu ifisobi. Popāpo, unko uswe tuyege basisimikisye. Loli u Ntwa Kyala ambulile une kula filiko ifyinja malongo mahano-na-mabili tāsi.”

Kyala alinkuntika unsololi unsyobi yula, nukwēga ubumi bwāke icyinja kila kilakila, panongwa yakuti Kyala ātalile ālimbūlile unsololi ugwanaloli uyu ukuti fyālipa ifyinja malongo-mahano-na-mabili.

⁷⁸ Kangi une ngulōnda umwe ukukētésya mūmo Danieli, napāpo āli nhesya, napāpo asōsigwepo ukufuma ku bāndu bāke, āsōsigwēpo ukufuma ku kipanga kyāke, kisita nu bubōmbelo bumobwene bwa kipanga, kisita kipanga icyakubūkako, kisita nyimbo silisyōsa ukwimbigwa lōli isi umwene imbaga mwene, pakati pa fyosa ifi, akāli akoleléla ku iki u nsololi yula āyobile. Ameni! Ameni!

⁷⁹ Nakimo ikipanga ukubūkako, nayumo ugwa kulilanila nagwe; aligwēsa abūkága ku matempeli abapanja, aligwēsa iputága ififwāni fyābo. Kisita nyimbo sya Kikristi; nayumo ālitike ikindu kilakila iki umwene aabombile. Kangi mu fyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele, ukufuma ku ndumiana untubwa gwa kalongo-na-fibili, ifyinja kalongo-na-fina mbukusi, akabalilo kāko umwene ālyégigwe pási pala, umwene alinkwikolela gwabwanaloli kwa Kyala; kangi aapilikisye nu nsololi gwa Yeremiya ukuti amasiku gāli kifuki pakufwanikisigwa.

Mūmo ikyo kyābagile ukusoka indumbula ya nsololi gwanaloli aligwēsa gwa Kyala umwisyugu, ukuti uswe tukukēta kunyuma nukukēta iki u nsololi uyu āyobile, nukumanya ukuti uswe tuli nkabalilo ka bumalikisyo.

⁸⁰ Umwene alinkuti, “Une ngupilikisya na mabuku aga Yeremiya, unkundwe gwangu, fingi, ifyinja fingi ifi fikindilepo, āsolwile ukuti Israeli ayaga pakusyala kuno ifyinja malongo mahano na mabili. Kangi akabalilo kala kali kifuki kafwene.” Kangi umwene alinkwipela mwene ukuyatendekisye. Kangi umwene alinkukōlela ulupīko, kangi umwene alinkwikemesya mwēne, kangi akabalilo kāko...imifwāndilo ni kigunila, nukukibika icyene pantu gwāke, kangi alinkubūka ku kupik’ifindu nu kwīputa, ukupilikisya isya lisiku nki abēne bitugasya ngamo.

⁸¹ Kangi linga Danieli, unsololi gwa Ntwa, aabagile ukwangala na mabuku ga Yeremiya, nukuntwala umwene ku buyo bo ubu; ukuti yópe Israeli ikusōka panja, bōsa ba abēne būmi, bāsōkága ukufuma ku Babeloni, ukubūka ukugomokela ku kīsu kyakukāya, kyābagile ukumpela umwēne ukupik'ifindu ni kigunila ni mifwāndilo. Ko kukindapo kuki ukwene kubagile ukubomba ku Kipanga kya Kyala gwabumi, ukumanya ukuti akabalilo kakusima panja kangi katisakuyaga kangi'mma; kangi u Kwisa kwa Ntwa Yeso Kristi, kangi u Fyinj'elifu unkulumba itendekīsyē ukwīngīla! Ngimba uswe tubagile bulebule ukutāga akabalilo kaitolo, ukukin'injuga, ukōgēla lōsa pa Ndungu, nakamo akabalilo kuli u Ntwa? Itolo ukubopa pāsi. . . Linga u ntimi ikuyoba pa kindukimo ikīngi iki ugwe utikulōnda, ugwe ukusumuka nukusōka panja. Kangi linga i—linga i kipanga kikukolelela kabalilo katali fiyo, fiki, ugwe—ugwe, ugwe guli—ugwe guli nsitakwikutīla. Kēta ku bwitugasye bwitu. Kēta iki uswe tukubomba.

Fwanikisya u bumi bwitu nu nsololi yula. Unnyāmbala yumoywene, mu kitangalala kyōsa, ni kipanga nakimo ikyakubūkako, kangi nakimo nakumo kubūngi ukubūkāko. Ikyēne kyabongotoligwe pāsi nukōkīgwa pāsi; akāya kake, abāndu bāke bāli batumwa. Ifyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele! Malongo-mahano-na-limo-na-lwele, malongo-mahano-na-limo-na-lwele-na-kimo; umwēne āli ni fyinja fibili fisyēle. Polelo akabalilo kako umwene andaga ukubala mwa buku nukuketa ukuti akabalilo kakwisaga kifuki ukufwanikisya, kikufwanikisigwa, umwene alinkubuka kwa Kyala mu lwiputo, ukusyagania isya ikyene.

⁸² Ko kabalilo kaki! Ngimba uswe tukubomba fiki? Akabalilo kako, "Ifikolo fikubongotoka; inyanja yikubuna; indumbula ya bandu sikutoligwa panongwa ya lutēnde; ifuluganikano isya kabalilo." Ifindu fyosa ifi, ilisimbo lya kiboko pa kibumba. Ukubongotoka kwamaluko-ga-bandu; u luko losa lwa bubibi lukukindilila nkisu kya pāsi; kangi ifyakutatikana, kangi ukulwa, ni nganikano. Kangi ifilwīlo fitulikīgwe mbutulikilo, kala kamokene akanini akīsu nu bunywāmu bwa Cuba pāsi apa kabagile ukubongotola ikīsu mu maminiti kalongo. Kangi abēne ukutātikana na yumo nu nnine, abanyāmbala abasitakyala bābo batikumanya umma Kyala kangi batikumanya umma amaka Gāke.

Kangi u Mbepo Mwikemo mu Kipanga, ikwendendeka pakati pa Basalīgwa, ikwinangisya Mwene ukuya mumi ku fyinja maelifu mabili, ukuti Umwene yo yuyo mmayolo, umusyugu, na bwilanabwila. Ngimba uswe tubagile bulebule ukwitugasya bōlo? Ngimba tubagile bulebule itolo ukubōpa pamwanya pa ikyene? Akabalilo uswe twenesyaga mōsa, ukukētesya kuli yila ingulumba isala kasegelīle.

⁸³ Lilino, umwēne ābalife mwa Yeremiya, unto gwa 25. Unko uswe tusanukile kula mu Yeremiya, unto gwa 25, nukubala iki Yeremiah afimbilisigwaga ukuyoba. Naloliloli, unko uswe twānde pa linandi lya 8, panongwa yakuti ilyēne lyo. . . Une ngulōnda umwe ukuya basisimikisye ukwēga ilyēne. Ilinandi lya 11 lili pāpo une nāsimbīle pāsi apa ukubala, lōli unko uswe twānde pa linandi lya 8.

Polelo isi syo ikuti u NTWA ugwa kilundilo; . . .

Une itolo nkiganile ikyo. Akabalilo kako une mbagile ukupilika u nsololi ikwima na ISI SYO IKUTI U NTWA KYALA, nkundwe, ikyo kyo kyene. Kwa une, isyo sikumasya isyene. Isyo syo syōsa sya ikylene.

. . . isi syo ikuti u NTWA ugwa kilundilo; Panongwa yakuti umwe mukapilika a masyu gangu,

Keta, Une nisakutuma nukwēga ifikolo fyōsa ifya kulūlu, ikuti u NTWA, kangī Nebukadnezara u mwalafyāle gwa Babuloni, ugwāmbombo gwāngu, nukubatwāla abēne kangī. . . ukulwana ni kīsu iki, kangī ukulwana na bitūgali bala mula, kangī ukulwana na fyōsa i fikolo ifya kusyūngutila, kangī une nisa lōsa ukubōngotola abēne, . . .

Kumbukilaga, abēne bāli basaligwa ba Kyala aba Umwēne ikuyobelapo. Bala bakāli basitakyala mma. Bala bāli bākipānga.

Ukongelelapo Une nisakwēga ukufuma ku masyu ga lusekelo, . . . a masyu ga buhofofu, (itolo mūmo uswe tulinafyo umwīsyugu, fyōsa ifya tyonga-tyonga, Pūsi kangī Elvis), kangī, o, i līsyu lya nnyambala, . . . i līsyu lya njuni. . . pamo, u nsingiligwa, ndigi, a kōgo ka kīsyēlo, . . . u lumuli lwa kāndulo.

Kangī i kīsu kyōsa iki kisakuyaga kiyōngígwe, . . .

Pilika u nsololi yula ikukūta mōsa, “I kīsu kyosa iki kisakuyaga kisāmigwe!” Kangī komma ukwēgeléla u gwambombo unkulumba gwa Kyala, lōli une ngusolola ukuti ikīsu kyōsa iki kisakuyaga kiyōngígwe. Kyala isakufundaga ikikolo iki panongwa ya mbibi syake. Linga Kyala akābagile ukundeka Israeli, abasaligwa Bāke, u Luyūngu lwa Abraham, aba Umwēne ātēndike u lwītikāno nu lufīngo nabo, linga Umwēne akābagile ukubaleka abēne ukubūka itolo nu bubomba-busobi; palema nalinga abēne bāli bīputipūti ku kikōngoti, bāli ni fipānga ifikulumba, kangī abapūti, na ba rabbi; lolī panongwa ya buhuni ni findu pakati pa bene, kangī Kyala apelile abene ukufunja ifi abene baabyele, momūmo uswe tukukyagaga ikylene. ilinandi lya 11:

. . . ikīsu kyōsa iki kisa kuyaga kisāmigwe, kangī. . . ubuswīgīsyē; . . .

Ikyo kyo, aligwesa itolo ikukêta nukuyoba, “Pala abene balipo. Abene bâli bakulumba fiyo. Bakêta abene lilino.”

..kangi ifikolo ifi fisakumbombelaga u mwalafyale gwa Babuloni ifyinja malongo mahano na mabili.

Ako ko kabalilo ka bûmi. Ako ko kabalilo kâko ugwâko unkângale, unsayigwa ugwaiyolo mâma âli gwammaboko. Abêne bâli nkati mula kisita Kyala, kisita kipanga, kisita lwimbo, kisita kalikôsa, ku ngulilo yôsa, mpaka yôsa yila ingulilo yakônanga yafwile môsa.

Kangi ikyêne kisa kwîsa ukuyako, akabalilo kâko ifyinja malongo-mahano-na-mabili fifwânikisigwe, ukuti une nisakufûnda i kitangalala kya Babuloni, kangi ikikolo kila, syo ikuti u Ntwa, panongwa ya butulwanongwa bwabo, kangi i kîsu kya Bakaladiya, kangi nisakukipela ikyêne ubusâme bwabwîla.

Kangi une nisakutwâlâga pa kîsu kila gôsa amasyu gângu aga une mfumwîsyeye ukulwana ni kyêne, fyôpe na fyôsa ifi fisîmbigwe mwa bûku uyu, iki Yeremiya abômbile asolwile ukulwâna na kyôsa ikikolo.

Kabuno ifikolo fingi kangi abanyafyale abakulumba bisakubabombelaga bene—bene ba bala bope: kangi Une nisakupyânikisya... ukufwâna ni mbombo syâbo, kangi ukufwâna na masyu gâbo ga maboko gâbo gêne.

Kabuno isi syo ikuti u Ntwa Kyala gwa Israeli kwa une; Ega ikikopo ikya bwâlwa ubwa u bukalalisi bwa kiboko kyângu, nukupela ifikolo fyôsa, kwa fifyo une ngukutumaga ugwe, ukunwa ukufuma ku kyene.

Mmasyu agângi, “Yeremiya, Ue ngupéle ugwe i ndumi iyi. Komma ukwitûgâsya kimyemye. Komma ukusyâla mu buyo bumobwene, lôli solola ku fikolo fyôsa.” Ngimba umwe mukukikonga ikyene? “Solola ku kikolo kyosa. Nângisya ifimanyilo ni fiswîgo Fyângu, nukubaleka abêne ukumanya ukuti une ngwisa ukubômba iki.”

Kangi abêne bisakunwa, kangi bisakugutigwâga, nukusyut’untu, panongwa ya lisyu ili Une nisakutuma pakati pa bêne.

⁸⁴ Ngimba abene bikubomba fiki mu lisiku lilili ili? Abêne bikukukôléla ugwe u—u nsololi gwabusyôbi, bikukukôléla ugwe u—u gwakulekako, ukukukôléla ugwe u—u mumilisi, undagusi, pamo ungowanjosi gwa njosi, pamo uluko lumô lwa ndosi-gwaminogono. “Abene bisakuya ba kigili!” Kangi i lisyu *kigili*, linga ugwe kwisakumenyania ilyêne pâsi, kokuti “ukusyut’untu.” “Abêne naloli bisakubûkâga mbusyut’untu, kangi bikuyoba, ‘Aa, komma ukupilikisya kwa yula umbikemo-mbunguluka, yula ubutoyofu,’ panongwa ya Lisyu ili une nisakutuma pakati pa bêne.”

⁸⁵ Umwe mukuketa ikyambukulu ukwiyāndisya kyēne? Yeremiya akābagile ukwitikisyana na baFarisai bābo, baSaduki, baHerodia, kilikyosa iki abene babagile ukuya. Umwene, umwene itolo alinkubika i Lisyu panja, kangi Ilyene lyabapelile abene ukuya bakalale ku mwene. Fiki? Lilino ketesya.

Kangi *polelo une* ndinkwega *ikikopo pa kiboko kya*
NTWA, *nukupela ifikolo fyosa ukunwa ikyene, . . .*

Yeremiya akasyēle ku kāya. Yeremiya akasyēle itolo nkabuyo akanini kamokēne, lōli umwēne alinkutēndeka fyōsa ifikolo ukunwa ikyēne.

. . . *kwa yūyo u NTWA ālindumile une:*

⁸⁶ Yeremiah ālyēgile i Lisyu lya Ntwa, u bwālwa bwa Lisyu Lyāke. Kangi u bwālwa go maka ga Lisyu Lyāke. Ubwālwa buli na maka. Ubwālwa bo bugāle. Ubwālwa buli na maka kunyuma ku bwēne. “Kangi une nalyēgile i Lisyu lya Ntwa,” alinkuti Yeremiya, “kangi ātēndike Ilyēne ukubonekela. U bwālwa, a maka aga gali mu Lyēne, Une nābōmbile imbombo pankyeni pa bēne, kangi abēne balinkusita kupilika Ilyēne.”

Kyala alinkuti, “Polelo une ngubatumba abēne ku fyīnja malongo-mahano-na-mabili mu Babuloni.” Ikyo kyo itolo iki Umwēne ābōmbile. Abagolofu na basitabugolofu balinkubūka, kifwēne.

⁸⁷ Lilino, kunyuma ku kimanyisyo. Danieli ābalāga. Inogona itolo, Danieli ābalile a Masyu galagala aga uswe tukubala ulubunju ulu. Danieli ābalile i Bāngēli lilili, īsalilo sisisi, ifūndo sisisi, ifindu filafila ifi une ngubōmba, nu butuli bwa Kyala, ngubalaga umwe mu Ndumi innini isi sikwisa, ikindu kilakila, ukubanāngisya umwe ukuti uswe tuli ku kabalilo ka bumalikisyo.

Kangi Daniel, ukwēga i Lisyu ukufuma kwa Yeremiya, ikubūka pāsi mu Babeloni. Kangi umwēne āli nsolōli umpakigwe. Kangi umwēne ābōmbelaga ifika, ifimanyilo, ābagile ukusanusya indimi insitakumanyigwa, kangi ābōmbile ifimanyilo ni fiswigo pakati pa bēne. Lōli, imile pamwene, pa yumwēne! Ameni! Umwēne ālimile mwēne.

⁸⁸ Lōli Yeremiya ātalile āsīmbile a Masyu aga fingi, fingi ifyīnja pabutasi. Kangi Daniel, ikulingania i Lisyu, alinkuya. . . “Yoba, lilino gulila panandi. Uswe tukwisa kifuki ku kabalilo kabumalikisyo, namanga une mfumile pakuya pāsi apa ifyīnja malongo-mahano-na-limo-na-lwēle. Kangi u nsololi gwa Ntwa,” ameni, “u nkundwe gwangu, u nsololi ugwabwanaloli gwa Kyala uyu ālīsīmikisye mwene nsololi, aasolwile kwa uswe. Une nsimbile ilyēne apa mwa būku, ili lyāyobīle, ‘Ifyīnja malongo-mahano-na-mabili fisakufwānikisigwa.’ O Ntwa Kyala, uswe tukuya kifuki ku bumalikisyo. Ingulilo yosa yila yaafwiile mōsa. Ngimba Ugwe kubombaga fiki lilino, Ntwa? Ugwe gwāfingile

ukututumila uswe . . .” Kangi umwene alinkwitūgásya mwene ndubâtiko, ukwîpûta.

⁸⁹ O Kyala, lingamo siku kâlipo akabalilo aka uswe tukulôndigwa ukuyibîka twibene ndubâtiko, ukwîpûta, akeni ko lilino. Kabuno, uswe ukuya mbombi Gwake ugwabwanaloli, uswe tukukéta, ukwisila mu Bakalata ba ntumigwa, ukwisila mu kusoka kwa Mbepo Mwikemo, ukuti uswe tuli mu lisiku ilyabumalikisyo. U Mbepo Mwikemo ikuyoba, “Ukuti mmasiku ga bumalikisyo, abanyambala bisakuyaga bamatati, baminogono-gapamwanya, bagana ifyakusanguluka ukukinda ifya Kyala, basitakusubiligwa, basitakanongwa babutungulu, basitakwigomola, kangi bafuyulaji ba bandu banunu.” Une ngupilikisya ukwisila mwa Kalata.

⁹⁰ Kangi une ngupilikisya ukuti bisakwîsa abakyūgila, mu lisiku lya bumalikisyo. Une ngupilikisya ukuti kwisakuyapo i kikolo ukulwana ni kikolo, mu lisiku ilyabumalikisyo. Une ngupilikisya ukuti kwisakuyako amayiga ga nyanja, mu lisiku lya bumalikisyo. Une ngupilikisya ukuti kwisakuyako ifyakuboneka ifitîlîsyé, bo si nyāngabya isyakupululuka, mmwanya, ifyakuboneka ifyambutîtu, kangi indumbula sya bāndu sikutoligwaga panongwa ya lutēde. Pisakuyapo ulufuluganiko lwa kabalilo, kangi ubutolwe pakati pa bāndu. Une ngubala ukuti abēne bōsa bisakubūka mu fipāngānio ni fipanga-fipāgūke, nukuya nu bwîbūngānio, mu lisiku lyabumalikisyo. Une ngupilikisya ukuti abakikulu bisakutumulako inywili syabo mu lisiku lyabumalikisyo. Une ngupilikisya abēne bisakufwāla imyenda imipîmba, nukwēnda ni filato ifitali-fitēde, ukukong’onda bo abēne bikubūka, mu lisiku ilyabumalikisyo. Une ngupilikisya ukuti ubwikasye bwisakuya pāsi fiyo mu lisiku lya bumalikisyo. Une ngupilikisya ukuti abalumbilili bikuyaga batimi babutungulu mu lisiku lyabumalikisyo, aba bisakupepusya, kangi batisakulyesya abandu i Lisyu lya Kyala, loli bisakubukaga ukukōnga pa fimanyisyo ni findu, mbuyo bwake. Lōli une ngupilikisya pisakuyapo i Lisyu likwisa mu masiku ga bumalikisyo, likukūta mōsa mmatengele, ikubakōléla abāndu ukugomokela ku Ndumi yapabwāndîlo, ukugomokela ku findu fya Kyala. Une ngupilikisya, ukwisila mwa Būku, ifindu fila fisakubonekaga pa buyo.

⁹¹ Une ngupilikisya ukuti mmasiku ga bumalikisyo pisakuyapo injala. Ifipanga fisakuyaga fipānginisîgwe fiyo, kangi fibîkîgwe fiyo na filifyōsa, mpaka mmasiku ga bumalikisyo yisakwîsa injala, kangi ikyēne kitisakuyaga panongwa ya nkati na mîsi fyēne mma, lōli panongwa ya kupilika i Lisyu lya Kyala ilyabwanaloli. Kangi abāndu bisakubūkága ukufuma ku busōkélo, ukufuma ku bwīngililo, ukufuma ku kululu, kangi kwîtōngo, ukulōndésya ukupilika i Lisyu lya Kyala ilyabwanaloli. Lōli ifipānga fisakupāngānisigwa fiyo

nukwĩpinya mōsa, mpaka abēne bisakutoligwa ukupilika Ilyēne. Une ngupilikisya ikyo ukwisila mu Mabũku. Loli, mu lisiku lila, O Kyala, pisakuyapo Ulusamba lukufyuka ukufuma kwa Davidi.

⁹² Une ngupilikisya ukuti Umwene ikutumaga Eliya bo ilisiku lila likāli ukwisa ku kabalilo ka bumalikisyo, kangi umwene isakuyaga ni Ndumi iyi yisakusanusya i ndumbula sya bāna ukugomokela ku batata, ukubasanusya abēne ukugomokēla ku kyāpabwāndilo, ukugomokela kangi ku bumalikisyo, nukwanda. Une ngupilikisya ikyo kisakubonekaga pa buyo itolo bo u Mbepo ikusōkapo pa kipanga kya Bāpanja, ukugomokela ku baYuda.

⁹³ Kangi une ndikupilikisya nu mwēne itolo ukwisila mwa Kalata. Une ngubōmba ni Lisyu, ukwisila mu Lisyu ilisimbĩgwe, ukuti Israeli isakugomokelāga ku kīsu kyakukāya kyāke; kangi une ngukēta umwēne ikubūkāga nkati.

⁹⁴ Une ngupilikisya ukwisila mu Bakalata, aba basololi, ukuti Israeli isakuyaga kikolo. Abēne bisakubātika ulwĩputo lwa tempeli. Kyala isakubũka kukubōmba nu mwēne kangi akabalilo kāko umwēne ikwisa ku kīsu kyāke kyakukāya. O! Abasololi babili bisakufyũka mmasiku ga bumalikisyo, na bēne. Une ngupilikisya ikyo. Itolo mumo i Kipanga kya Bāpanja kikusōka, abasololi babili bisakufika, Elisha na Mōse, kwa Israeli. Uswe tukukyagaga ikyene bo uswe tukukindamo.

⁹⁵ Nsololi āketile akabalilo kāli kifuki kafwanikisigwe pāsi pala mu Babuloni. Umma ndaga.

⁹⁶ U Gabrieli ikubonekela, ukusetula komma kyene iki umwene ayobelaga ngapo, lōli ukumbũla umwēne injila yosa pāsi iki kyabĩkĩgwe ku luko lwa kiYuda, injila yōsa ku bupyũto. Ameni! Umwēne alinkundālũsya panini panandi, kangi alinkukyāga ikĩndu kyōsa. Umwēne alinkundālũsya itolo ukumanya . . .

⁹⁷ Danieli āgelāga ukusyāgānia, “Ko kabalilo katalipo bule, Ntwa, ngimba ikyēne kikuyaga lilino? Yeremiah u nsololi, ugwāmbombo Gwāko, nkundwe gwāngu, asolwile ifyinja malongo-mahano-na-limo-na-lwele ifi fikindile, kangi alinkuti, ‘filipo ifyinja malongo-mahano-na-mabili ifi abāndu aba bisakwitũgasyāga muno.’ Ingulilo yosa iyaiyolo yo naloliloli yikĩndile lilino.”

⁹⁸ Yilipo i ngulilo yapentekosti iyaiyolo iyi yāfyukile mmwanya, ifyinja malongo mana ifi fikindile. “Abalwabwite abaiyolo,” abene bākōlelĩgwe. Abēne balinkwipāngania, kangi nukukoma, nukutatikana, mōsa pāsi ukukinda Kyamba Horebu na Nebo, mōsa ukukinda mula. Lōli, kubumalikisyo, uswe tuli ku kisōko lilino. Umwēne isakusumusyāga yimo imbya, na Yoshua ukwēga abēne kwisilya. Ululagilo lwātolĩgwe; Mōse ābũkile nu lwēne; Mōse ātōlĩgwe. Yoshua ābēgile abēne kula. Uswe tukusyāgānia ukuti ifipānganio fitolĩgwe, lōli u Mbepo

gwa Kyala...Yoshua, i lisyu *Yoshua*, likusanusya “Yeso u Mpoki gwiu.” Ukuti, u Mbepo Mwikemo ikwisaga mu Kipanga. Komma ikipanganio, loli u Mbepo Mwikemo isakuyaga pakati pa bandu nukutendeka Umwene ukwitendekesya ukubūka pamwanya, ukukilania Yorodani. Une ngupilikisya ukwisila mu kubala kwa Būku ukuti ikyo kyo iki kikubonekaga pa buyo. Kangi Kyala amenye ikyo kyo iki une ngulondesya lilino, ukuti une mbagile ukubasūbisya abandu Bake nukubabula abene iki kili ku kiboko, bosa-babili apa ulubunju ulu, kangi panja ukukīnda i kīsu kūko amatepi aga gikubūkāga, ikīsu kyōsa ikypāsi, ukuti uswe tuli ku kabalilo ka bumalikisyo.

⁹⁹ Umwēne alinkusetula injila yosa mpaka i Kitangalala kyapyanikisigwe lōsa kangi i Fyinj’elifu itugesyemo. Yila yāli ndumi ya Gabrieli. Umwēne alinkuti, “Une nīsile ukukubūla ugwe ukuti gilipo malongo-mahano-na-mabili ga fyīnja, malongo-mahano-na-mabili ga milungu, tāsi, kibīkīgwe pa bāndu bāko, yibīkīgwe ku bumalikisyo bwa ngulilo ya kiYuda. Gilipo malongo-mahano-na-mabili gwa ndungu.” Lilino kētēsya iki Umwene āyobile. Ikyo lilino, ukufuma ku kubūka panja ukupyanikisya...

Malongo-mahano-na-mabili ga *milungu*
gasisimikisigwe pa bandu bāko kangi pa kāko...a
kāya,...

“A kāya kāko.” Babuloni kakāli kāya kāke. Ywani...Ko kūgu kālīko a kāya kāke? Yerusalemu.

¹⁰⁰ Lilino, akabalilo kāko uswe tukufika ku—ku ihano-na-ibili, pamo ukusisimikisya kwa kahano-na-kamo, uswe tukusyāgaga iki akāya kala kali, nukutwāla ikyēne pāsi nukusisimikisya ukuti yo ywani ikyēne, uyu ālyālīle akēne, kūko akēne kakufumilako. Ko kabalilo katali bulebule akēne kisakwīma? Ngimba akēne kisakuyengigwa kangi? Nkabalilo kaki? O, ifindu ifikulumba fili mbukyungo kuli uswe. Umma ndaga.

Malongo-mahano-na-mabili ga *milungu*
gisisimikisigwe pa bāndu bāko kangi pa kāko...akāya,
ukumālīsyā ingīlanio,...

Lilino, Umwene akāyobilēmo siku, “Daniel...” Kisita kwilamwa loli iki Umwene ālimbulile umwene ukuti malongo-mahano-na-mabili ga imilungu gyāli... Une ngusanusya, ifyīnja malongo-mahano-na-mabili fyāli kifuki fimalisigwe. Malongo-mahano-na-limo-na-lwele, itolo fisyeleko fyīnja fibili. Kangi uswe tukusyāgānia ukuti ubusololi bwa Yeremiya bukutika itolo katikati mbutalusye. Ifyīnja fibili kunyēne, abēne bābūkīle panja. Nehemiya alinkubūka nukwakwēga ubulagili ukufuma ku mwalafyale, nukuyēnga ikibūmba mu kabalilo ka butolwe. Abēne bābōmbīle. Umwene alinkuti, “Ikibūmba...” Pilikisya ku iki.

*...kumālísya ingilanio, ...ukupela ubumalikisyo
bwa butulwanongwa, ...*

“Ukutëndéka ubumalikisyo bwa butulwanongwa.” Kwa ywāni? Abayuda. “Gisisimikisigwe pa bāndu bāko,” komma pa Bāpánja. “Pa bāndu bāko,” baYuda. “Kangi akāya kākō,” komma New York, komma Boston, Philadelphia, Chicago, Los Angeles, Roma. Loli, “Pa kaya kākō,” Yerusalemu.

*...kangi ukumālísya ingilanio, ...tëndéka
ubumalikisyo bwa butulwanongwa, ...tëndéka
ukusayanisania panongwa ya butulwanongwa, kangi
ukutwala nkati u bugolofu bwa bwilanabwila,
nukumyatika imboniboni nu busololi, kangi ukōneléla
u Mwíkémó unkīnde. (Kētésya!)*

*Manya lelo kangi pilikisya, ukuti ukufuma kukusōka
panja kwa ngomelesyo ukubuku ku bupyanikisyo kangi
ukubuka kuyenga-kangi Yerusalemu (aka ko káli kāya
kāke) mpaka... Mesiya u Nsōka isakuyaga malongo-
mahano-na-mibili (ifya malongo-mahano-na-mabili)
imilungu, ...*

¹⁰¹ Gūlila mpaka uswe tukufika mu kila! O, mwe! Ulo lo lusayo ulu une. . . Une nguyaga pakwiyēgela une ulugoye nukwipinya nimwene ku buyo apa.

¹⁰² Āsetwile ilyene injila yosa pasi, alinkuti, “Une ndisakukubulaga ugwe lilino pene mma ukuti ifyīnja fibili fila fyo itolo kifuki, ikyene kisakumalika, kisakufwanikisigwaga.” Kangi uswe twesa tumenye ukuti abene katikati balitūgele kula ifyinja malongo mahano na mabili, kangi—kangi balinkusooka panja, itolo katikati iki unsololi aayobile. Kangi Yesaya, pamo une ngusanusya. . . Danieli aalimmwitike unsololi yula, polelo apa umwene aali, itendekisye. Umma ndaga. Kangi umwene. . .

¹⁰³ Kangi lilino, akabalilo kako Gabrieli ikwisa, Umwene alinkuti, “Une nisile ukubanangisya umwe injila yosa, ukusetula kwa ugwe ifindu ifi, ikyo, injila yosa ku kubupyūto.” Muketile? Kēta.

*...ikyamwīko umwēne isakutendéka ikyēne ukuya
kiyōngigwe mpaka kōpe ku bupyūto, ...*

¹⁰⁴ Bupyūto bo “bumalikisyo bwa findu fyōsa.” “Une ngukunāngisyaḡa ugwe iki kisakuboneka.” Lilino pilikisya. Mukupilikisya ikyene! “Une. . . Danieli, une nātumigwe. Ugwe uli nganigwa Kumwanya. Kangi une mbilike inyiputo syako kangi une nsulwike pāsi lilino ukukubula ugwe ifi fisisimikisigwe ku baYuda na Yerusalemu, ukufuma lululu lilino mpaka ubumalikisyo bwa bupyūto, ikindu kyosa.”

¹⁰⁵ Lilino, ngimba umwe mukupilikisya, kalasi? Linga uswe tubagīle ukusyāḡania iki igi malongo-mahano-na-mabili gwa imilungu gili, uswe tumenye akabalilo kākō ubupyūto buli. O,

mwe! Kyala atutule uswe ukumanya ikyēne. Ilyene likutubula uswe katikati kumo mwa maani aga, katikati ukufuma akabalilo kala mpaka akabalilo aka, mpaka ku bupyūto, kangi ikyēne kitisa kupōndwa ikyēne i miniti yimoyēne.

¹⁰⁶ Mūmo i Lisyu lya Kyala ilikulumba... Akabalilo kāko Kyala āpelile i kīsu nukukibīka ikyēne mbusyūngutilo. Kangi une nālumbilāga ikili ikīngi, pa Ndungu nkilo, mūmo fikuti kikayapo nakimo kikutoligwa. Fiki, ikīsu iki kikusanuka kipelelesye fiyo mpaka abēne babagīle ukubabūla umwe katikati akabalilo kāko ilisuba na mwēsi gikumalika, mu fyiinja malongo mabili ukufuma umwisyugu, ku miniti yimoyene. Une ngabagila ukubabūla umwe, ukwisila mu kiyobekabalilo kilikyōsa uswe tuli nakyo nkisu kypāsi; ikyēne kisakutāga mabili pamo matatu amaminiti pa mwēsa gumo, pamo ukukaba mabili pamo matatu amaminiti, ikinunu-ukukīnda iki uswe tuli nakyo. Uswe tukabagīla ukutēndēka nakimo iki kipelelesye. Panongwa yakuti, kilipo ikīndu kimokyēne ntiga ikipelelesye, uyo yo Kyala. Kangi Kyala ni Lisyu Lyake lyo kimokyēne, polelo i Lisyu lya Kyala lyo lipelelesye.

¹⁰⁷ Kangi linga uswe tubagīle ukugāga amasiku aga, uswe twisakwāga katikati akabalilo kāko ubupyūto bwisakuyaga. Ngimba umwe mukukipilikisya ikyēne? “Ikyēne kibīkīgwe ku bupyūto.” Ilinandi lya 24, “abandu bako na kāya kāko akīkēmo,” uyu yo Yerusalemu. Lyāgīle ilya 21... ilinandi lya 24 apa. Yeso alinkubagomokesya ku iki mwa Matai 24.

¹⁰⁸ Lilino, Nkundwe Collins, linga umwēne ali apa ulubunju ulu, une ngamanya kali umwēne alipo pamo mma. Mu malālúsyo ikilo kimo, umwēne āsūmīle ililālúsyo. (Une ngusakikisya ikyēne kyo kili kanunu kwa une ukuyoba ikyēne, Nkundwe Collins.) Ukufwāna, “Ikyāmwīko iki kikutēndēka ubusāme, muketile, iki ikyēne kikusanusya?”

¹⁰⁹ Yeso āyobīlepo isya ikyēne, mwa Matai untu gwa 24, kangi uswe tukusyāgānia. Ena, Matai 24:15. Lilino unko une itolo ndāge lila lululu nakalinga, ukuti umwe mubagīle ukuketa iki, Yeso ikuyoba isya kindu kilakila apa, ukugomokela kwa Danieli. Matai 24:15, kwa umwe mwe mukusimba pāsi. Une ngulonda umwe, aligwesa gwa umwe lilino, fiyofiyo ikilo iki kangi—kangi Pandungu ugu gukwisa, ukutwāla ifyēne ikisimbilo ni fikalatasi, panongwa yakuti uswe tuli... pene pāpo umwe muli ni tepi. 24, kangi ilinandi lya 15, “Kangi akabalilo kāko polelo...”

*Kangi akabalilo kāko umwe polelo mwisakukēta
ikyāmwīko ikya busāme, kiyobigwe na Danieli
unsololi,...*

Inogona! Iki kyo bamia bana na malongo lwele-na-fitatu, fyiinja fina, fihano, malongo-lwele-na-kimo kunyuma. Ifyiinja abamia bana na malongo lwele ni fyiinja fitatu kunyuma.

... Danieli u nsololi, kimile mbuyo ubwīkēmo,...

Lilino keta mwi Bangeli lyako. Ikyëne kili mu mabraketi.

. . . (*aligwesa uyu ikubala, unko umwëne apilikisye:*)

¹¹⁰ Lilino, Umwëne ikuyoba ku baYuda. Abëne bikulônda ukumanya, “Bule isya tempeli iyi? Mo ndili iyëne yisakubongotoligwa? Mo ndili iyëne yisakuyëngigwa kangi? Mo ndili pisakwisaga akabalilo kâko patisakuyapo ibwe limo pa linine? Ngimba iyëne yisakumalike mpaka na ndili?”

¹¹¹ Umwëne alinkuti, “Akabalilo kâko umwe mukukëta ‘ikyâmwîko iki kikutëndëka ubusâme, kîmile akabalilo kako . . .’ Danieli, ‘âlimîle mbuyo ubwikemo.” Alinkuti, “Akabalilo kako umwe mukuketa iki kikwisa ukuboneka, lilino unko umwene uyu abalile apilikisye iki umwene ikuyobapo.”

Iyo yo nongwa uswe tukwîputa kwa Kyala, ukutëndëka ikyo kipelelesye fiyo, ukuti patisakuyapo nu nsyûngulu gwa kwîlâmwa. Panongwa yakuti, uswe tutikulondigwa ukubika ubulinganio bwitu twibene ku findu ifyo. Ikyene kikufimbilisigwa ukwisa ukwisila ISI SYO IKUTI UNTWA. Polelo, une ngukileka ikyene palapala mpaka une ngupilikisya.

Ukusetula ifindu fyosa ku mwene, kila “ikyâmwîko.”

¹¹² Kangi, kumbukilaga, ulwene lo lusanusyo lwa pabili, itolo bo, “Nkoléla mwanundumiana gwângu ukufuma ku Igupto.” Mumo Israeli aakoleligwaga, momumo Yeso, u Mwanundumiana Gwake, akolile panja.

Kangi ikyo kisakuyaga itolo katikati ukuboneka, ukuya kisitimikisya mûmo une ngwîma apa. Kangi Umwene âbombile ikyene mu njila, kangi Umwene âpelile ikyene kyosa kifisigwe, fyosa fifisigwe ukufuma ku Kipanga. O, akabalilo kako uswe tukufika kula mu ikyo, mu bupilikisyo bwa kahano-na-kamo, mumo Umwene âfîbikile fyosa fifisigwe ukufuma ku Kipanga, ukuti i Kipanga kisa kukëtësya ikyene i miniti yiliyosa, kikâmenye akabalilo kako Umwene ikwisa. Loli lilino ingulilo ya Kipanga yili kifuki ukumalika, polelo ikyene kitendekisye itolo lilino ku Kwisa, ukwitendekesya itolo.

¹¹³ Ili lyo limo i Lisimbo ilyakulôndigwa ukukînda mwa Bûku. Ngimba ikyëne kikubomba fiki? Ikyëne kukubûla ukwîgâla kwa kîsu kya kiYuda, abându ba kiYuda. I Lisimbo ili, amalongo-mahano-na-mabili ga milûngu, ikyëne kikwîgula kangi kikubûla katikati ukufuma a kabalilo aka Danieli âlyândile kula, mpaka kubumalikisyo bwa kupyutigwa. Ikyene kyo kimo mwa fiyobakabalilo ifikulumba ukukînda fyosa. Balinga bambikîle une nguyoba, “Linga ugwe kulonda ukumanya lyo lisiku liki ilya ndungu ilyene lili, këta ku kalendala. Linga umwe mukulônda ukumanya ko kabalilo kaki uswe tulimo nu bûmi, këtësya abaYuda”? Uko ko kutalusya. Pala alipo kalendala gwa Kyala, egîgwe ukufuma papapa apa. Aligwësa umfundakyala, umbala i Bângèli aligwesa, aligwesa, isakukubûla ugwe ukuti iki kyo kiyobakabalilo, aba Yuda.

Lilino ko kabalilo kaki aka uswe tulinako? Uswe tuli itolo . . . bandu, kupile, o, une . . .

¹¹⁴ Ikyène kikaya nakimo ikyākubōmba na Bāpánja; i Fungilo Sihano-na-sibili, Imbungo Sihano-na-sibili, i Soka Ihano-na-sibili, Ingangabwīte Ihano-na-ibili, sikaya nakyo nakimo ikyakubōmba. I Kipanga kya Bāpánja kisakuyaga mu Lwīmíko pa kabalilo kala. Fikaya nakyo nakimo ikyakubomboma na uswe, i Kipanga kya Bāpanja. Ikyène kikubōmbéla itolo na Israeli. “Danieli, abāndu bāko na Yerusalemu.”

¹¹⁵ Lilino, kangi nukusala ifundo isi Kyala ikubombela itolo na baYuda akabalilo kāko abēne bali nkisu kyākukāya kābo. Aleluya! Apo po pāpo une ngwīnogona ikyène kyātikīle ku kikōngōti, palapala pala.

Abēne akabalilo kōsa bikugela ukwitikisya ukufuma ku kabalilo aka Israeli āli kula ku kabalilo ka Danieli. Kangi bamsĩmbi unkulumba yumo . . . Panongwa yakuti, une mmenye bamo mwa bakongi bāke bītūgēsye apa, une ndisakuyoba ikyène. Lōli fyōbēne abēne bāli bafyo fyōsa ifi ifindu ifyabusyōbi.

¹¹⁶ Ngimba umwe mumenye mūmo abaMillerite, bo bakāli abēne bālīsile ukuya baSeventh-day Adventisti, iki abēne bābōmbile pamwanya apa? Mu 1919, balinkugāga amapiko gābo, (umwe mwēsa mukētīle mu kalatasi ya Courier), kangi balinkusumuka pamwanya apa ukupululuka ukusōkapo, ulubunju lula. Kula kwāli kwēga igwa Danieli amalongo-mahano-na-mabili ga milūngu. Uu-huu, Millerite. Polelo, pa nkyēni, ukwisila Mama. Ellen White, uyu yo āli nsololi gwābo, balinkusanuka ukusyūngutila nukwībilikila bēne Seventh-day Adventisti. Kangi lilino abene basanwisye ingamu yabo ku Masyu ga Busololi. Muketile? Ingamu itatu ingīndāne isya kipāguko kilakila.

¹¹⁷ Lilino, lōli abēne bāli basobi, panongwa yakuti abēne bāgelāga ukubōmbéla imilungu malongo-mahano-na-mabili gila ku bosa-babili baYuda na Bāpánja. Kangi Umwene ikuyoba apa, “Ikyene kyo kya bandu bako.” Kangi Kyala akabombilēmo siku na baYuda panja pa Palestina. Kangi akabalilo kāko u Mesiya, pa malongo-mahano-na-mabili, kangi imilungu mibili, ātumuligwe, (komma panongwa ya Mwēne; kabuno uswe, atumuligwe), Israeli alinkubalanisigwa, kangi akayamo (nasiku) ukugomokelamo ku kisu ka kāya kābo mpaka itolo ifyīnja ifi fikindilepo lululu ulu. Popapo, akabalilo kakabaligwilemo mula ku ngulilo ya Kipanga. Ngimba umwe mukupilikisya ikyene? [Ikilundilo kikuyoba, “Ameni.”—Nsimbi.]

Kukābagile ukuya 1919. Une mbagile ukunāngisya ikindukimo kyābonike mu 1919, lōli kila kyo akabalilo kāko u Gwāndūmi yula, indumi ya Gwāndumi gwabutatu yātikile kangi uku Soka yila yābūkile panja. Katikati. Lōli ikyène kikāli i . . . Kala kāli kabalilo kāko ubwīte bwalimikigwe mu njila

yambutitu. Uswe tukukyaga ikyo muntu gwa 7 akabalilo kako uswe tukufika ku kyene, akabalilo kako uswe tukufika ku ntu gwa 7. Umwe mwesa mupilike une ngulumbilila ikyo, utubalilo twingi, muketile, akabalilo kâko indumi ya Gwândümi yâyobile, “Kolelela imbepe ina isya kîsu mpaka uswe tufünge abaYuda, ababõmbi.” Kangi lilino, abène balinkümîlîsya ukugûlîla mpaka inguli yõsa ya Bâpanja basõkile panja.

Polelo akabalilo kako Umwene isege mula, polelo—polelo Umwene alinkufünge aba Yuda bala, amaelifu mia-yumo-na-malongo-mana-na-bana balinkwambilila u Mbepo Mwikemo. Apo po balipo maelifu mia-yumo-na-malongo-mana-na-bana, bafüngilîgwe. Busetuli 7. Umwe mubalîle ikylene.

“Kangi une ndinkuyibona imbalilo ingulumba yitalile yili ku Mwanya,” Yohani âkêtîle, “iya bakamu, injobelo, kangi ifikolo, kangi abène bâlîmîle pankyeni pa Kyala, ni milala mmaboko gâbo, ni miselekesye imyêlu bafwele, bikwîmba, ‘Haleluya! Amenî! Lwimiko, amahala, uluyindiko, ubukafu, amaka, fibagiile ukuya kwa Kyala gwiitu kwa bwîla na bwîla. Amenî!’ abène bikuywêga.”

¹¹⁸ Yohani alinkutoligwa ukupilikisya polelo. Loli umwene alinkukéta kunyuma kangi umwene alinkukéta pa Kyamba Sinai, (lwimiko) maelifu mia yumo kangi malongo-mana-na-bana aba bakânyasîgwe na bakîkûlu. AbaYuda! Abakîkûlu, ifipânga! Abène bakâlîngîle ifibugutîla nafimo, Luteri, Methodisti, Baptisti, na Presbeteri. Lõli abène bâli baJuda ukufuma ku bwândîlo, Bakimanyiso-kitalusye, kangi bâli ni tempeli yâbo pala, ukwîpûta pa Kyâmba Sinai. Ago go maelifu mia-yumo-na-malongo-mana-na-bana. Ikyo kyo ukufuma iki; i Kipanga kibombîgwe mu Lwimiko. Muketile?

¹¹⁹ Polelo, Tata. Smith âli nsobi, âfimbilisigwâga ukuya. Panongwa yakuti, ugwe kubõmbelâga bulebule ikyo pâsi apa 1919, ega bala maelifu mia-yumo-na-malongo-mana-na-bana panja? Polelo ugwe uli kunyuma mu kiRussellite kangi. Muketile? Polelo ugwe uli itolo ukugomokela ku kimanyisyo kya Russellite, ukuti, “Yeso isile nkati 1914 1919 Umwène âlyêgîle i Kipanga Kyâke, kangi lilino Umwène yo mbili gwambutitu gukubûka ukusyûngutîla pamwanya pa kîsu kya pâsi, ukufyûsya. . . ikubûka ku lipûmba lya mwîsukulu-nkîkûlu kangi ilipûmba lya mwîsukulu-nnyâmbala, nukubasyûsya abène bõsa mõsa, bõsa bala aba bâli ba kiRussellite.” Butoyofu! Ikyène kitikupela ubupilikisyo mu Lisyu. Ikyene kitisakusõka panja kanunu. Umma, nkulumba. Ikyene kitikubõmba.

¹²⁰ Loli Kyala ali nabo u Bwanaloli, Kyala yo Yuyo Uyu abagile ukusetula Ilyene nukubîka Ilyene nkati mula, nukunângîsya Ilyene, katikati, kwa uswe. Muketile? Une ngwitika Umwene ikubombaga ikylene, Une ngamanya ikylene, une ngubabula

umwe u bwanaloli, une ngamanya, loli une ngwitika, une ngwitika ukuti Umwene ikubombaga.

¹²¹ Popāpo, umwe muketile, Kyala akabōmbilēmo siku na baYuda. (Une ngulōnda umwe ukukyūnga iki mu linogonelo) akabalilo kōsa Israeli. . .

¹²² Ako ko kabalilo kāko une nāgelīle ukumbula u nkundwe uyu itūgēsye ukukilania apa, uyu ikuyoba isya kubūka ku Israeli, syala kubutali na Israeli! Syāla kubutali ukufuma ku kyēne, mwēsa umwe bāndu mukuyoba isya kupindula abaYuda. Bo i Ndumi iyi yikāli ukumalika, umwe mwisakukibonaga ikyene kyo ISI SYO IKUTI U NTWA, ukwisila mu Lisyu kangī ukwisila mwa Mbepo. Israeli isakupīndukaga lōsa, ikisu kyōsa, mu kilo kimokyēne. Ili Bāngēli lyāyobīle lūlo. Lōli i Nongwainunu yikaya nukuya ku bēne. Balipo banāndi abafigili aba basōkile panja, na fyosa bo ifyo, aba bīngile nkati, kangī panja pa mbili unkulumba ugwa baYuda, aba bālīsilemo nukupokigwa. Ikyo kyo kyabwanaloli. Une ngwitika ikyo ni ndumbula yangu yosa—yangu.

Loli, kumbukilaga, akabalilo kosa aka Israeli ali panja pa kisu kyabo, abene bakabagila ukupokigwa. Lilino abene bikugomokela. Kangī abene bisakupokigwaga, ikisu kyosa, mu lisiku limo. Ili Bāngēli liyobile lululo. Ilisiku limo; isakutwāla, lōsa, gwēsa Israeli kanunu ukugomokela kwa Kyala. Kwisakuyapo i kindu ikyamaka iki kikutika Israeli limolyene lya masiku aga, mpaka ikyene kisakuyugānia i kisu kyosa. Yōpe unsololi alinkukūta panja, kangī alinkuti, “Mu lisiku limo ugwe ubombile iki.” Mu lisiku limo, abēne bisakukēta Ikyēne. Kwisakuyapo ikindu ikyāmaka.

¹²³ Minogono gangu, umwene isakuyaga nsololi gwamaka uyu isakufyuka nu kwima pankyeni pa Israeli, nukusisimikisya ku bene ukuti Mesiya akaali ali mumi. Ukuti Mesiya yula uyu abēne bāpīkile yo. . . ? . . .

¹²⁴ Bala ukubala i Bangeli ilinini lila lilino, ilya i Bangeli lyaIsraeli. Abēne bikubala Ilyēne ukufuma ku nyuma ukubūka nkyēni, mūmo abēne bikubalīla Ilyēne. Kangī umwe mumenye mūmo i njobelo ya kiYuda yisīmbigwe. Kangī popāpo akabalilo kāko abēne bikubala Ilyēne. . . Abēne bikubala lila ili Lewi Pentrus ātūmile ku bēne, a Mabāngēli elifu-elifu. Abene balinkuti, “Linga uyu Yeso. . .” Abo bāli bala abaYuda aba batwāligwe ukufuma pāsi mu Iran, kangī pāsi nkati mula, nasiku bakāpilikemo isya kindu kimo bo Mesiya. Kangī akabalilo kako abene bālītendekisye ukugomokela ku kisu kyabo, fiki, abene balinkutoligwa ukubatwāla abēne pa indege. Abēne bākāli bālīmaga na makumbulu gaiyolo. Umwe mwābalile ikyēne mu kalatasi ya *Look*. Balinga bābalile utupāngo tula mu i *Look* kangī *Times* ikalat-. . . ? Fiki, naloli umwe mwābōmbile. Muketile? Abene bakābagile ukufyūka pamwana pala. U rābi

unkangale yula ālīmīle panja pala nukuyoba, “Kumbukilāga, unsololi gwītu āyobīle uswe twisakubūkāga ukugomokela ku kīsu pa mapiko ga ngwāsi.” Haleluya!

Ifikolo fikubongotoka, Israeli ikusumuka,
Ifika ifi i Bāngēli lyāyobile-ngāni;
Amasiku ga Bāpānja gamalike, nu butolwe
busito;
“Gomokela, O mwebabalanile, ku bwīnu
mwībēne.”

¹²⁵ Umwe kinunupo muyege bakusumuka. Umwe mupilike ikylene kangi mupilike ikylene, kangi mupilike ikylene, loli ikylene kikuyaga kabalilo kabumalikisyo, limo mwa masiku aga. Israeli ikugomokela ku kīsu kyakukāya kyāke. Lyo lisikunki ili Kyāla asisimikisye Israeli ukuya kikolo, ilyo lyo lisiku ili patisakuyapo siku uyūngi u Gwāpanja apokīgwe.

¹²⁶ Une ngusisimikisya ikyo ukwisila mu milungu malongo-mahano-na-mabili igi, linga une mbagile itolo ukwaga amasiku gala. Une nguyaga pakugomokelamo ku i... ukwēga abakalendala ba bumanyandondwa, kangī—kangī i yaJuliusi, u bumanyandōnwa, kangī iya kiRoma, na bōsa ba abēne. Balipo bamo abakongelelapo, kubuyobumo. Kilipo ikindukimo. Kyala amenye isya ikylene, kangī, Umwene—Umwene abagile ukusetula ikylene. Muketile? Une mmenye i kalendala ya kiJuliusi yili nago amasiku bamia batatu-na-malongo-mahano-na-limo ukongelelapo masiku kangī sinda gwa lisiku-sinda, nkyinja. Polelo, o, ifyene fifuluganisigwe mosa, loli bulipo u bwanaloli, pabuyobumo.

¹²⁷ Une nguketa ifipanga fingi fiyo, ifikindanekindane, abandu bingi fiyo bikubuka *iki*, kangī bamo, “Luponio Maria,” kangī bamo bikwiputa *iki*, kangī *kila*, i *kingi*. Pabagile ukuyapo u Bwanaloli, pabuyobumo. Pabagile ukuyapo u Kyala, kubuyo bumo. Pikufimbilisigwa ukuyapo i Ndumi, kubuyobumo. Une ngukēta abasololi abasyōbi bikufyūka, bikubōmbela ngati fyākumanya-minogono, nu luko lōsa ulungi ulwa findu fikukīndilila nkyēni. Polelo, pikufimbilisigwa ukuyapo ugwānalōli yumo pala, pabuyobumo, iki ikyākweḡelēla kibūmbīgwe ukufumako.

¹²⁸ Une nguketa abandu bikwisa mu mbili, nu kulalata, nu kwendendeka, nu kubuka panja nu kwītugala u luko losa ulwa bumi. Pabagile ukuyapo u Mbepo Mwikemo ugwanaloliloli, kubuyobumo. Une ngukēta abāndu bikubōmbēla ubwīpūti, na fyosa bo ifyo, nukugela ukuya bīputipūti. Une mmenye aliko u Kyala ugwanaloliloli, kubuyo bumo. Alipo u Mbepo ugwanaloliloli, pabuyo bumo, panongwa yakuti uyo yo nsyobi ugwaiyolo uyu atendekigwe ukufuma ku kyene, unsyobi ugwaiyolo yula. Pikufimbilisigwa ukuyapo ikindukimo iki kyo kyabwanaloli: unnyambala, a bandu, i Kipanga, u

Kyala. Pikufimbilisigwa ukuyapo ikindukimo ikwabwanaloli, kubuyobumo, 'nongwa yakuti ifi fyāli itolo fyakwēgeleligwa ukufuma ku kyēne. Pala palipo ikindukimo ikyanaloliloli, kubuyobumo.

¹²⁹ Une nāyobīle ku kipanga iki, isya fikūngilwa fyīnu. Pilikisya ku fikūngilwa fyīnu; fikyūnge ifyēne mu i Bāngēli. Komma ukwēga ikyakupyānikisyāpo akabalilo kāko imyānja gīswīle ni fyānaloliloli fimo. Unko uswe tukyūnge ifyanaloliloli ifi. Unko uswe tufyāge ifyanaloliloli pamo komma ukuya nafyo napanandi pōsa. Ameni.

¹³⁰ Lilino, igala, yo fundo ukuti Kyala ikubombela na Israeli pene papo umwene ali nkīsu kyakukāya kāke. Unko uswe twēge akabalilo kāko Kyala... Abraham ālekīle ikīsu kyākāya nukubūka kula mu Igupti, ngimba fiki fyābonike? Umwēne alinkusōkāpo ukufuma ku bwīgāne bwa Kyala, kangi akasayīgwemo siku mpaka umwēne āgomokīle ku kīsu kyakukāya. Kyala akābombilēmo siku nu mwēne, komma imboniboni yimoyēne, komma nakimo ikīngi, mpaka umwēne āgomokīle ku kīsu kyakukāya.

¹³¹ Keta Israeli akabalilo kako abene baatumigwe ku Igupti, ifyinja abamia bana. Komma ikīka kimokyēne, komma ikimanyilo kimokyēne, komma ikindu kimokyēne kibonike pakati pa bēne, sikasīmbigwa mu syāmbukūlu sya Būku. Lilalila ilya malongo-mahano-na-mana-na-lwele-na-kimokyene, ukubuka ku kipanga, ukupa u kang'osi, yoba u "Mama Mariya," pamo kilikyosa ikylene kyaali, ukugomokela. Ikyinja ikikoonge, injila yilayila. Abapūti bosa bātatikanāga, "Rabi *Gwakuti-na-gwakuti!* Uswe twisakusala Rabbi *Gwakuti-na-gwakuti.* Umwene ali nu bumanyi ubunnunupo. Umwene amenye fingipo ukufwana na baIgupti." Ikindu kyakwanda umwe mumenye, aba Igupti na—kangi bosa ba abene, kyaali kindu kilakila.

¹³² Ikyo kyo kindu kilakila iki kyabonike ku kipanga. Uswe twesa twābūkīle ukuya baMethodisti, pamo baBaptisti, pamo baPresbeteri. "Kangi uswe tuli ni digri ya Hartford! Uswe tulinalyo i digri ukufuma ku Wheaton! Uswe tulinalyo i digri ukufuma ku buyobumo ubungi, pamo Bob Jones! Uswe, uswe tuli na Bakalala gwa Fyakwatakwata! Uswe tuli na D.D., LL.D., pamo ikindukimo ikīngi!" Ngimba ikyo kifūnjile fiki? Ikipāmbō kya butoyofu.

Iyēne yo njila iyi ikyēne kyāli mu Igupti. Kangi Kyala akabōmbilēmo siku na Israeli mpaka umwēne ikwīsa ku kīsu kyakukāya kkāke.

¹³³ Mbilika une! ISI SYO IKUTI U NTWA, Kyala atisakubōmba ni Kipanga Kyāke mpaka Umwēne unkīkūlu ikwīsa ukugomokela ku kīsu kyakukāya, i Ndumi ya sala. Gomokelaga ku kyapabwandilo! Sokamo ukufuma mu gwāko Methodisti, Baptisti, minogono ga Presbeteri; ugwāko Pentekosti,

Assemblies, Bumobwene, Butatu, kangi Buhano, kilikyōsa ikyēne kili; kipanga kya Kyala, Nazarene, Pilgrim Holiness, kipanga kya Kristi, fyosa ifibugutila fya ndwana-na-kristi! Kangi une ngusyagania isi sikutika ikisu. Fyosa fisobi; fyosa fya sétano. O, mwe! Balipo abanyambala abanyakyaala mu filifyōsa fya fyene. Balimo abāndu abanyakyaala mu kilikyōsa kwa fila ifibugutila. Lōli i kipāngānio, mu kyēne, kikaya kya Kyala, kangi Kyala atisakusayāmo siku ikyēne. Umwēne akabōmbāmo siku ikyēne.

¹³⁴ Une ngusuma umfunda-syambukūlu aligwesa (umwe mwisakupilika i tepi iyi) uku simba kangi mbula une akabalilo kalikosa, ikipānga kyālipāngēnie, linga Kyala akakilāmbalike ikyēne pa nguto-mesa kangi nasiku akābōmbilēmo ni kyēne kangi mma. Mbula une akabalilo kāko Umwēne asyusisyēmo siku mmwanya abaLuteri kangi, Wesley na Methodisti, pamo u Pentekosti. Nasiku akābōmbilēmo! Ikipāngānio kila kyālāmbalēle pala, kangi kilinkulyēkigwa nu kubola! Kyāla alinkwēga abāndu pamwene nukugela ukusolela abāndu ukugomokela ku kīsu kyakukāya. Kangi polelo, abapabēne bala fiyo ukuya bōnywa nukuya bakikīkulu, nu luko lumo lwa digri, mpaka abēne bāpāngēnie ikipāngānio ikīngi, bākipelile ikyēne kabili-kosa mwāna ukukīndāpo gwa gehena ukukīnda ikyēne kyāyīlile pakwanda nakyo.

¹³⁵ Lōli, pabuyo bumo, naloliloli, Yehova ali nu nnyāmbāla uyu Umwēne abagīle ukubīka amaboko Gāke pamwanya, uyu atisakulekako mma na bēne...-nyakyala, ifisitabunyakyaala ifipāngānio; uyu isakukupulila abāndu ukugomokela ku Lyālabwe, Kristi Yeso, ukugomokela ku pentekosti ugwanaloliloli kangi u Mbepo Mwikemo ugwanaloliloli, ni fimanyilo fyanaloliloli kangi ifiswigo fyanaloliloli. Nalolili Umwēne ali nayo yumo, kubuyobumo, uyuatisakukonyoka pāsi pa luko lulilōsa lwa ulukubilo, ukukagigwa panja, ukōmoligwa, ukugwīsyā panja, kilikyosa ikīngi; uyu isakusyāla ni kyēne.

Kyala atikusayamo siku Israeli mpaka umwene ikufika ku kāya kāke.

¹³⁶ Kyala atisakuhobokamo siku ugwe, ugwa Methodisti, Baptisti, Presbeteri, Katolika, pamo Pilgrim Holiness, Nazarene, ikipanga kya Kristi, pamo—pamo ikipanganio kya kiPentekosti. Umwene atisakusayamo siku mu njila iyo. Gomokela ku kīsu kyakukāya, ku bwāndilo, ukugomokela ku kyakubonekela kya pentekosti mūmo ikyēne kyābonike pa Lisiku lya Pentekosti akabalilo kāko a Maka ga Kyala gwābūmi galinkusanusya maelifu ga bāndu bala, nukwāsya indumbula syābo mu ndapi nu Moto gwa Kyala, aba banāngisye ifyanaloliloli; komma ifimanyilo ifyakwegelela, komma kumo ukumanyila-patali ukundekigwe-mōsa, komma ukūgila kumo, kangi ukuti bāfikile mu bubopesanie bwa mbeba mūmo uswe tuli nafyo mu America. “Ywani abagile ukuya ni kihema ikinywamu ukukinda fyosa?”

Pamo, “Ywani abagile ukuya ni kilundilo ikinywamu ukukinda fyosa?” Ko kukindananki uko ikyo kikupela kwa Kyala? Kyala ikulonda abandu ba bwanaloli mu ndumbula, komma ikilundilo ikinywamu. Kangi uswe twēsa tulimo mu bubopesanie bwa mbeba apa, ukubopa. Kyo kikosyasoni nki, ukukēta linga uswe tubagile ukongelelapo u elifu ukongelelapo ku kipānganio kyītu. Ikyene kyo kikosyasoni. Umwene ikulonda uswe ukugomokela ku Bwanaloli, ukugomokela kwa Mbepo, ukugomokela ku Bwelu bwabwanaloli, ukugomokela ku nsebwe-unywāmu mwa Kristi, ukugomokela ku Bwānalóli. Ngimba Umwene abagile ukutusaya bulebule uswe mu njila iyi uswe tukubuka? Umwene atisa.

¹³⁷ Umwene akasayilemo siku Israeli mpaka abene bikugomokela ku kisu ikifingigwe. Kangi akabalilo kako abene bagomokile nkisu ikifingigwe, ifika ni fiswigo fyandile ukuboneka. Umwene alinkutuma u nnyambala palapala pási pa bene, ni ngamu ya Mōse. Ngimba ni fiki u Mōse uyu āsulwīke pási nakyō, ubupuputigwe-mōse ubufunda-kyala? Ngimba umwēne āsulwīke pási na Bakalala gwa Fyakwatakwata i digri? Ngimba umwēne āsulwīke pási ni LL.D., Ph.D.? Umwēne isīle pási na maka ga Yehova, kangi ni ndumi, “Gomokela, ukufuma ku kīsu iki, ukubūka ku kīsu kyakukāya. Gomokela, O mwebabalanile, ku bwīnu mwībéne.” Amen!

¹³⁸ Ku fyīnja amaelifu mabili, abaYuda bafumile pakuya panja pa kīsu kyābo kyakukāya, babalanisigwe ku mbepo ina isya kīsu. Mūmo fiku uswe twabagile ukupela i Ndumi iyi ukumalika kuli imilūngu, linga uswe twafimbilisigwaga ukubuka mbusolofi. Uswe tubagile ukubopesya Israeli kulakula kunyuma nukunāngisya akabalilo kako ikyene kyabalanisigwe ni Kitangalala kya Roma, pa kupīka kwa Mesiya; mumo umwene āgutigwe ku kisu kilikyosa pási pa ku Mwanya.

Gomokela kwa Yakōbe, Israeli, kunyuma mu Bwandilo 44 na 45, nukunāngisya kunyuma kula ukuti mūmo umwēne āsayile abatata bala nukubabūla abene katikati kūko ubwīmilo bwābo bwabagile ukuya mu lisiku lyabumalikisyo. Kangi une mbagile ukusosola kwa umwe katikati (ikikolo kilikyosa) ikya Israeli, ikikolo kilikyosa kya Israeli, kimile katikati mu fikolo mumo ikyene kyayobile ikyene kikuyaga. Kangi apa uswe tulipo umwisyugu.

¹³⁹ U n’Juda uyu uswe tumenye, uyu akaya n’Juda gwanaloliloli. U n’Juda ugwanaloli yo yula ugwanaloli ugwa Kimanyisyo-kitalusye uyu akīnyalisya mwene ni findu fya nkīsu, uyu akabūka pānja nukwiyingisya ku fipānga ifīngi. Abo ba bamo aba bikugomokela kula, bikwītugala pa lutembatamba nu nkati, pamwanya palubafu lwa kāmba, komma ukwitikisigwa nkāya akaiyolo. Bafimbilisigwaga ukubayēngēla abēne akāya pa lubafu ulu, nkīsu kya mundu-nayumo, ni ndusu sya makina sikusosola injila syosa-sibili. Lōli umwēne āndileko

ukumesya pānja utumela twāke. Ameni, kangi ameni! Akabalilo kali kifuki.

¹⁴⁰ Pala alipo Isimaili na Isāki, bīmīle pala, bikutatikana isya kīsu, napāpo, lōli umwēne gwa Israeli. Linga ugwe kubōnekigwa ukubūka kula mu Yerusalemu umpya, abēne batisakukwītikīsyā ugwe ukwīsa ku Yerusalemu ugwaiyolo. Ugwe kufimbilisigwa ukubūka kula tāsi kangī unko abēne balīngānie ikyēne kwa ugwe, a Bārabu, polelo bakwēgēle ugwe ukukilania ku lubafu ulūngi. Abo bo bāna ba Isimaili. Loli, gulila, kalipo a kabalilo kāko abana ba Kyala bikuyaga pakummwega umwene. Uko ko kutalusya. Yerusalemo isakuyēngigwa kangī. Ilikemo lya lisiku lililyosa lisakubātikigwa mōsa.

Kangi u ndwananakristi isakutēndēka u lwītikāno kuli gyēne imilungu mihano-na-mibili igyabumalikisyo. Kangi pakati pa ikyēne, umwēne isakutumula ulwītikāno lūla, ukubasanusya abēne bōsa mu kiKatolika. Ikyāmwīko kisa kubala pa kindu kyosa, bo ulo, kangi polelo ubumalikisyo bwisakuyaga.

¹⁴¹ Kētēsya, “malongo-mahano-na-mabili ga milungu.” Ena, filipo kifuki ifyīnja maelifu mabili abene bāsōkilepo; abēne bābopesigwe lilino, abāndu bābo; mūmo ikyēne kyāli mu kūmīsy’indumbula ya Farao, Umwēne alinkufimbilisigwa ukūmīsyā indumbula ya Hitler. Maelifu-elifu ga bēne balinkufwa. Keta uyu Eichmann, atobesigwe isya kugoga abaYuda maelifu-elifu mahano-na-limo. Maelifu-elifi mahano-na-limo ga bēne, imyoyo gya būndu, abāna, abānike, abakusi, bōsa ukubīkigwa ku bufwe; Eichmann, u nnyāmbala yumoywene. Keta Russia, mūmo umwe mwababopisye abene ukufuma mula. Abēne bababopisye abēne kulikōsa. Abēna bafumile pakuya kikolo ikitāgigwe.

¹⁴² Lōli panongwa ya lugāno lwa hela syābo, abēne bāgomokīle kangī. Loli bala banandi mbunandi bikugomokela mu Palestina. Ameni, bakundwe! Akabalilo kāko umwe mukukēta umwēne ikwānda ukwisa ku kīsu kyakukāya kāke!

¹⁴³ Abene bali nafyo ukufwana nkati mula lilino ukutendeka ikyo kifuki maelifu mia-yumo-na-malongo-mana-na-bana. Kangi fiki fikuboneka? Abene bisakumanyaga u Yosefu gwabo. Komma umwe ukupasya. Ena, nkulumba. Kangi abene bosa bimile pala bikugulila ikyene ukuboneka. Kangi isala yilayila iyi . . .

¹⁴⁴ Ifīsu fibafumwīsyē abēne ukuya kikolo, ikyīnja iki kyakīndaga. Akabalilo kako ikyo kikutika, uswe tuli kifuki kubumalikisyo, i Kipanga kya Bāpanja kibūkīle. Polelo, kifuki akabalilo kalikosa, Kyala abagīle ukuyoba, “Israeli yo bandu Bangu.” Akabalilo kāko ikyo ili, a Bāpanja bamalike.

¹⁴⁵ “Abēne bisakukanyangigwāga pāsī,” alinkuyoba Yeso, mwa Matai 24. “Ikyāmwīko kikutēndēka ubusāme, abēne

bisakukanyangigwága pāsi ifibũmba fya Yerusalemu mpaka akabalilo ka Bāpanja kamalike.” Akabalilo kāko kila kimalike, polelo abaYuda bisakugomokelága mu Yerusalemu, ukwākŵāla-kangi i tempeli kangu nu kwīpūta kwa mu tempeli. Uswe twisakukibika ikyēne kyōsa mu Ndumi ingōnge isi, imilungu malongo-mahano-na-mabili ga fũndo ihano-na-yimo.

Lilino une ngubalaga ikyo bo ngāli ukwīgala, nongwa yakuti ikyēne kikuyaga itolo kifuki akabalilo kala ukuti uswe tufikege ku kāya, polelo ukugomokela ikilo iki pa sala ya buhano-na-bubili.

¹⁴⁶ Ikyākwānda, ikyākwānda, linga ugwe kukibika ikyēne pāsi, “Ukumālīsa ingilanio.” Danieli, unto gwa 9, ilinandi lya 24. “Ukumālīsa ingilanio,” yumooywēne. “Ukutēndēka ubumalikisyo bwa butulwanongwa,” fibili. “Ukupéla ukusayana nu bōnāngi,” batatu. “Ukutwāla mula ubugolofu ubusitakumalika,” fina. “Ukufūnga mōsa imboniboni nu busololi,” fihano. “Ukōneléla u Mwīkēmo unkīnde,” ntandatu. Kangi ikyo kyo iki uswe tukuyobaga pa kilo iki. Kyala, ukutwala ukuboneka!

¹⁴⁷ Lilino gūlīla, unko une ngomokele kula kangu, popāpo umwe mukuyāga ikyēne. Ikyākwānda, “ukyūmalīsa ingilanio.” Gwakibili, “tēndēka ubumalikisyo bwa butulwanongwa.” Mwakitatu, “tēndēka ukusayanisania panongwa ya butulwanongwa.” Ikyabuna, “twalaga mbugolofu bwa bwilabwila.” Ikyabuhano, “fūnga mōsa imboniboni nu busololi.” Lya ntandatu, “ukōneléla u Mwīkēmo unkīnde.”

Unko une mbāle ikyēne kwa umwe lilino, ukufuma mu—ukufuma mu i Bāngéli. Ilyēne lya linandi lya 24.

Mihano-na-mibili- . . . *imilungu gibīkigwe pa bāndu bāko* (abaYuda) *kangu pa kīkēmo kāko—pa kāya kāko akīkēmo* (Israeli, baYuda, Yerusalemu), *ukumālīsa* . . . ingilanio (kimo), . . . uku *tēndēka ubumalikisyo* bwa butulwanongwa (fibili), . . . ukutēndēka isayanisano *panongwa ya bōnāngi* (itatu), . . . *ukutwāla mula ubugolofu ubwabwīlanabwila* (fina), *kangu ukufūnga mōsa imboniboni* (ihano)—*i mboniboni nu busololi, nukōneléla u Mwīkēmo unkīnde* (ntandatu).

¹⁴⁸ Ikyo kyo katikati iki Umwene ālisīle ukumbula umwene, ukuti kila kisakubombigwaga, kangu polelo ubumalikisyo bwisakuyaga.

¹⁴⁹ Lilino, ikilo iki uswe tukufyagaga ifi ifindu fila fili, nukukéta mumo kifuki uswe tukuyilaga pala. Kangu polelo u Ndungu ugu gukwisa, ukutwala nkati nu kubika utu utumbakasya tula katikati kūko uswe twīmīle. Une nunganile Umwene.

¹⁵⁰ Israeli ikugomokela ku kīsu kyākāya kābo, Israeli. Unko une njobe itolo iki lilino bo . . . Une ngusakikisya ikyene kyo

panja pa tepi. Unko une njobe iki. Isala yilayila iyi Israeli ikwisa ukuya kisu. . . Inongwa yīyo une akabalilo kōsa nītike, pankyeni pa kalasi lyāngu apa, ukuti kilipo ikindukimo iki une mbagile ukuya nako akayabo, bo une ngāli ngafwa, isya kutwāla Israeli ukugomokela kwa Ntwa. Panongwa yakuti, akabalilo kākō isala yilayila, ukwisila mu kisimbígwe kya Pan American, ukuti Israeli āfumusígwe ukuya kīsu, ku kabalilo ka kwanda ku fyinja maelifu mabili ukufuma pāpo abēne babalanisigwe, komma ukuya bāndu; iyene yāli sala yilayila, katikati ku sala yila, ukuti u Gwandumi gwa Ntwa aalyagene na nīne kula nukunduma une ku. . . ni Nongwainunu. Ikindu kilakila, Meyi ugwa 7, 1946.

¹⁵¹ Lilino, polelo, ikindu ikingi iki kikumba une ukumanya. Ikyēne kyo “kupyānikisya kwa ndumbula sya bāna ukugomokela ku bātāta, kangi indumbula sya batāta ku bana,” i Ndumi. Kētésya, Malaki 4 (komma 3), 4!

¹⁵² Ikindu ikingi. Akabalilo kako Billy, mwanundumiana gwangu, na une, Nkundwe Ern Baxter, twali pa nsebwe gwitu ukubuka ku Palestina, ukufuma pāpo uswe twālyāgéne na baYuda kwa Nkundwe Arganbright, kangi abēne bākētīle u lukomano. Lewi Pethrus āfumile pakutuma a Mabāngēli aga ukukilania kula. Kangi umwēne alinkuyoba. . . Aba kiYuda aba bālisīle, balinkuti, “Linga ugwe kwisakukōlēla ikipambo kya balongosi ba Israeli, une ngusanusya, komma aba rabi abapya aba na syōsa sya sekelo syābo, lōli kōlēla abanalolilo abalōngosi ba kiIsraeli palikimo. Kangi uswe tubalile u Lwitikano Ulupya ulu, kangi uswe tumenye ukuti akabalilo kako Mesiya ikwisa, Umwene isakutubulaga uswe ifindu ifi, bo yu nkikulu ku Samaria. Uswe tumenye ukuti Mōse ayobile Mesiya gwitu isakuyaga nsololi. Kangi akabalilo kākō ugwe ubagile ukubabūla abēne nukubanāngīsya abēne, ukwisila mu Lisimbo,” kila iki uswe twisakwīngīla ngamo mu Ndumi ya ikilo iki, “ukuti abēne bafimbilisígwe ukuya bāngīsī kangi indumbula syābo situmulígwe, ukuti ubuyo bwa Bāpánja bwābagile ukwisa, ukuti uswe twābagile ukuya na kabalilo ka kusayana kuli a Bāpanja. Kangi indumbula syabo syalūmīle itolo katikati mūmo ikyene kyāli nkabalilo ka Yosefu, na fyosa bo ifyo. Kangi polelo ukutwāla abaYuda bala ku buyo, nukubilikīla abanyāmbāla bala ku kilūdīlo, itolo mūmo ugwe kubōmbéla a Bāpánja aba apa, ukwisila mu kupūtīgwa kula kwa Mbepo. Panongwa yakuti,” abene balinkuti, “linga Yeso uyu, linga Umwene yo Mesiya, kangi a masyu gako gabwanaloli, polelo Umwene akaya mfwe mma, kangi Umwene mumi. Kangi linga Umwene ali nu bumi, Umwene afingile ukuya mu Bāke. . . u gwambo. . . u gwambombo Gwake—ugwambombo, abafundigwa Bake. Kangi linga uswe tubagile ukumbona Umwene ikubomba ikimanyilo kya nsololi, polelo uswe tukwitikaga ukuti Umwene yo Mesiya.”

Kyo kindunki ikipelelesye, katikati kotalusya. Polelo, ngimba kyo fiki kila kibagile ukubomba? Ikisu kibagile ukupāpigwa mu lisiku limo, pakati pa balongosi. Aligwesa gwa bene bayobaga, “Uswe tumenye ikyene.” Akabalilo kako u rabi yula ikuyoba ikyo, ikyo kikumasya ikyene. I kisu kisakupāpigwa mu lisiku limolyene. Israeli isakupāpigwa mu lisiku limolyene.

¹⁵³ Kangi une nali pa nsebwe gwangu, kangi nalimile ku Cairo, Igupti, ni tikiti nkiboko kyangu, kangi maminiti kalongo na mahano pamo malongo mabili ga kukolela kwa kabalilo. Abene bitendekisye ukupela ubukolelo. Kangi une ndinkusuluka pasi ukuti ngete akanini akapatu ka ili litapwa-lititu, na ka sof u akanini katendekigwe ukufuma ku litapwa-lititu, na u—u lupembe lwasofu. Une nayaga pakubuka ukutuma akene ku mwingu-nganga gwa une, Dok. Sam Adair, ukuya ikyakugemekesyapo amakalatasi. Kangi une naketaga ku kyene. Kangi i Kindukimo kilinkuyoba kwa une, “Iyi yikaya sala. Syalaga panja pa Palestina.”

¹⁵⁴ Polelo une ndinkwinogona, “Yula yo itolo une ninogwine ikyo.” Kangi une ndinkukindilila.

Kindukimo kilinkuti, “Iyi yikaya sala.”

¹⁵⁵ Kangi une nabukile panja kunyuma kwa kiyumba. Une ndinkufyusa untu gwangu kwa Kyala. Une ndinkuti, “Kyala, ngimba ikyo kyali Ugwe kuyoba kwa une?”

¹⁵⁶ Alinkuti, “Iyi yikaya sala. Syalale ukufuma ku Palestina. Aka ko kakaya kabalilo.” Polelo une ndinkwega i tikiti lyangu nukusanusya ilyene, nukubuka ukufuma kula ukwisila mu Roma, nukugomokela ku Lisbon, mu Kipwikizi fyakuboneka, kangi ukufuma kula ukugomokela ku United States.

¹⁵⁷ Isala yikali yikafwene tasi mma. Ubonangi bwa Bapanja bukisula mpaka na lino, itolo ku bumalikisyo bwa kikopo. Loli ilisiku limo lila lisakuyaga, kangi Kyala isakutuma umunduyumo kula uyu yo nsololi, kangi isakusisimikisya ku bene. Une ngusubila ukuti Kyala isakunusya umwene palapala mbibimbibi itolo, kali umwene yo ywani abagile ukuya, uyu isakunusya umwene mbibimbibi. Une ngwitika ikyene kikufimbilisya ukwisa. Fyobene uswe tukufunda iki, ukuti uswe tuli kifuki fiyo.

¹⁵⁸ Kangi, kumbukilaga, i miniti yilayila iyi abaYuda bikwambilila Kristi, i Kipanga kya Bapanja kibukile. Polelo a Bapanja bali ni fyabutolwe panja fyoneligwe pa bene, u Lukubilo.

¹⁵⁹ Kangi—kangi bulebule abanyambala, abamanyisi abakulumba ukumanyisa, nukuketa i Bangeli ili bo ulu, nukuyoba ukuti i Kipanga kikubuka ukukindamo nkabalilo ka Lukubilo, akabalilo kaka likayapo i Lisimbo mu i Bangeli ili likuyoba ikyene! Abene bakaya nakyoko nakimo ikindu kimokyene.

¹⁶⁰ U nnyāmbala yumo ālimbūlile une, pakaya patali mma, alinkuti, “O, Kalumbu McPherson āmanyīsyē ukuti i Kipanga kisa kukindililaga mu Lukubilo, panongwa yakuti uswe twisamwekukaga nkabalilo kala.” Ikyēne yo Israeli akabalilo kala, komma a Bāpanja.

A Bāpanja babūkīle, i Kipanga. Abēne bikufimbilisīgwa ukukīndamo mu Mpyuto. “Inyīfwīla yāfunyaga amīsi ukufuma nkanwa kāke,” untu gwa 17, “kangi ātēndīke ubwīte na basyāle,” u mfūnde ungonā-tulo. Komma... I Kipanga ikyanaloliloli kibūkīle kitalileko. Umwene abombīle ku Lusekelo lwa Bwēgi kabuno aba, ifwāsī ya kabalilo kūko i Fyakugonela Fyābwēgi fisakukindililaga, undungu gwabumalikisyo. Kangi ako ka kabalilo kāko u Lukubilo lukwingila nkati, akabalilo kāko i mbāsī nu ngubilo sikufyūka pa fipānga, ifindu bo ifyo.

Polelo, ku bumalikisyo, mu ntu gwa 19, apa Umwene ikwisa nu Nnyambala Gwake. Aleluya! “Mwalafyale gwa mwalafyale, kangi Ntwa gwa batwa; āfwele imyenda imiyubikigwe mu Lilopa, kangi i kilundilo Kyakumwanya kītogile pa falasiy, bikwisa nu Mwēne. Pala Umwene ikwisa, ukwega ubuyo Bwake ku Fyinjaelifu. Amenī! O!

Yisayigwege i Ngamu, o, yisayigwege i Ngamu,
Yisayigwege i Ngamu ya Ntwa;
Yisayigwege i Ngamu, o, yisayigwege i Ngamu,
Yisayigwege i Ngamu ya Ntwa.

Yeso yo Ngamu, Yeso yo Ngamu,
Yeso yo Ngamu ya Ntwa;
Yeso yo Ngamu, o, Yeso yo Ngamu,
Yeso yo Ngamu ya Ntwa.

Kusyaga i Ngamu Yāke, o, kusyaga i Ngamu
Yāke,
O, kuusyaga i Ngamu ya Ntwa;
Kusyaga i Ngamu, o, kusyaga i Ngamu,
Kusyaga i Ngamu ya Ntwa.

¹⁶¹ Ngimba ugwe kubombaga bulebule ikyene? Ugwe kuyipela Iyene ukuya kikulumba mbumi bwako. Ugwe kwitugasya ubumi bwa luko ulu abene babagīle ukuyoba, “Pala alipo ugwambombo gwa Kristi.” Umo mo mumo ugwe kukusya i Ngamu. Unko uswe tukete. O, ngimba umwe munganile Umwene? O, mwe! Akimbo kitu akanini lilino:

Nkibaga iyolo fiyo, une mmenye ikyēne kyo
naloliloli lūlo,
U Bōnda āpāpīgwe ukupoka abāndu ukufuma
ku mbībi syābo.
Yohani alimbwene Umwene pa kiloboko, u
Kang’osi gwa bwilanabwila,

Kang’osi yula ni Fūngilo Sihano-na-ibili, mwene Yumoywene ku Mwanya na pāsī abagīle ukwega ikyene.

Nkibaga—mu kibaga iyolo fiyo, une mmenye
 ikyène kyo naloliloli lūlo,
 U Bōnda āpāpīgwe ukubopa abāndu ukufuma
 ku mbībi syābo.
 Yohani alimbwene Umwene pa kiloboko, u
 Kang’osi gwa bwilanabwila,
 O, yisayigwege i Ngamu ya Ntwa.

O, yisayigwege i Ngamu, o, yisayigwege i
 Ngamu,
 Yisayigwege i Ngamu ya Ntwa;
 Yisayigwege i Ngamu, yisayigwege i Ngamu,
 Yisayigwege i Ngamu ya Ntwa.

¹⁶² Une nīganīle ukummwīpūta. Bule umwe? Lilino, uswe
 tutikwisa ku kipanga itolo ukupilika ubulumbilili; ubu
 bukubuka nu bwene. Loli uswe tukwisa ku kipanga ukwiputa,
 ukwiputa mwa Mbepo kangī mu Bwanaloli. Umwe mupilike
 u Bwanaloli, ilyo lyo Lisyu. Muketile? Lilino, ukwiputīla, ko
 kwiyoba gwimwene ku Mwene. Muketile?

O, *Une Nunganīle U Nyāmbāla Yula ugwa Galilai*, tupapo
 uswe akasāmbō kanini pa ikyo. Ena, nkulumba. Ugwe umenye
 ikyène, Teddy? Une ngwībwa lilino. Unko uswe tukēte. Unko
 uswe tukēte.

O, une nunganīle u Nyāmbāla yula ugwa ku
 Galilai, ukufuma ku Galilai,
 Kabuno Umwene abombile fingi fiyo kwa une.
 Umwene āhobokeligwe syosa imbibi syangu,
 ukubika Mbepo Mwikemo nkati;
 O, une nunganīle, une nunganīle u Nyāmbāla
 gwa Galilai.

Ugwasōngo ābukīle ukwiputa mu tempeli kula
 ilisiku limo,
 Umwene alinkukūta, “O Ntwa, yaga gwakisa
 kwa une!”
 Umwēne āhobokeligwe imbībi syōsya, kangī
 ulutēngāno ulusolofu lwābīkīgwe nkati;
 Umwēne alinkuti, “Isaga, nketa u Nnyāmbāla
 yu ugwa ku Galilai.”

O, une nunganīle u Nyāmbāla yula ugwa ku
 Galilai, ukufuma ku Galilai,
 Kabuno Umwene abombile fingi fiyo kwa une.
 Umwēne ahobokeligwe ubutulwanongwa
 bwāngu bōsa, ābīkīle u Mbepo Mwikemo
 nkati;
 O, une nunganīle, une nunganīle u Nyāmbāla
 gwa Galilai.

Abalemale bālinkutēndekígwa ukwēnda,
 abākinūnu balinkutēndékígwa ukuyoba,
 Amaka gala gāyobígwe nu lugáno pa sūmbi;
 Abafwamaso balinkutēndekígwa ukukēta, une
 mmenye ikyēne kyābagīle itolo ukuya
 Amaka ga Nnyāmbála yula ugwa ku Galilai.

O, une nunganīle u Nyāmbála yula ugwa ku
 Galilai, ukufuma ku Galilai,
 Kabuno Umwene abombile fingi fiyo kwa une.
 Umwēne ahobokelígwe ubutulwanongwa
 bwāngu bōsa, ābīkīle u Mbepo Mwikemo
 yula nkati;
 O, une nunganīle, une nunganīle u Nyāmbála
 yula ugwa ku Galilai.

Pilikisya ku iki:

Unkikulu pa kisiba, Umwene imbībi syāke
 syōsa nalōli ālimbūlīle,
 Mūmo abanyāmbála bahano umwēne āli nabo
 akabalilo kala. (Uyo yo Mwēne.)
 Umwēne āhobokelígwe imbībi syōsya, kangi
 ulutēngáno ulusolofu lwālīsīle nkati;
 Polelo umwēne alinkukūta, “Isaga,
 musambone u Nnyāmbála yula ugwa ku
 Galilai!”

O, une nunganīle u Nyāmbála yula ugwa ku
 Galilai, ukufuma ku Galilai,
 Kabuno Umwene abombile fingi fiyo kwa une.
 Umwēne ahobokelígwe ubutulwanongwa
 bwāngu bōsa, ābīkīle u Mbepo Mwikemo
 nkati.
 O, une nunganīle, une nunganīle u Nyāmbála
 yula ugwa ku Galilai.

Une nunganile Umwene. Bule umwe? Indumbula yangu
 yosa! Bule umwe? Ngimba Umwene akaya nswigisye?

O, nswigisye, nswigisye, Yeso ali kwa une,
 (Ngimba Umwene yo fiki?)
 Mfundi, u Nsōka gwa Lutengano, u Kyalala
 Gwamaka yo Umwene;
 O, ukumboka une, kungyunga une ukufuma ku
 butulwanongwa ni soni syōsa,
 Nnunu u Ntabuli gwāngu, tufya i Ngamu Yāke!

Unko uswe itolo twinamisye imitu gyitu lilino kangi inogona
 isya ikyene.

Une akabalilo kamo nāyongile, loli lilino une
 ngwagigwe, une ndi mwabuke ukufuma

ku bulongi, (Ifikolo fikubongotoka;
tutikupāsya.)

Yeso ikupa ubwābúke nu bupoki ubwisule;
Umwēne ikumboka une, kungyunga une
ukufuma ku butulwanongwa ni soni syōsa,
Nnunu u Ntabuli gwāngu, tufya i Ngamu Yāke!

O, nnunu, nnunu, Yeso ali kwa une,
Mfundi, u Nsōka gwa Lutengano, Kyala
Gwamaka yo Umwene;

Ukumboka une, ngyūnga une ukufuma ku
butulwanongwa bōsa ni soni,
Nnunu u Ntabuli gwāngu, tufya i Ngamu Yāke!

O, inogona isya ikyene!

Une akabalilo kamo nayōngile, lilino une
nāgígwe, une ndi mwābúke ukufuma ku
butāgígwa,

Yeso ikupa ubwābúke nu bupoki ubwisule;
Ukumboka une, (Ngimba Umwēne
ikubōmba fiki?) ngyūnga une ukufuma
ku butulwanongwa bōsa ni soni, (Itogile
pamwanya pa kyēne.)

O, nswigisye yo Ntabuli gwangu, ntufye i
Ngamu Yake!

Lilino palikimo!

O, nnunu, nnunu, Yeso ali kwa une,
Mfundi, u Nsōka gwa Lutengano, Kyala
Gwamaka yo Umwene;

Fiki, ukumboka une, ukukyūnga une ukufuma
ku butulwanongwa bōsa ni soni,
Nnunu u Ntabuli gwāngu, tufya i Ngamu Yāke!

O, mumo une nunganile Yeso, (Lwimiko!)

O, mumo une nunganiile . . .

Nhobwike fiyo une mbokigwe! Nhobwike fiyo une ngugulila
ku Kwisa Kwake!

O, mumo une nunganile Yeso,
Panongwa yakuti Umwene alinganile tasi une.

Lilino na maboko gitu mmwanya, linga uswe tukusanusya
ikyene.

Une ndisakundekámo siku Umwene,
Une ndisakundekámo siku Umwene,
Une ndisakundekámo siku Umwene,
Panongwa yakuti Umwene alinganile tasi une.

¹⁶³ Ugwe unganile Umwene? [Ikilundilo kikuyoba, “Ena.”—
Nsimbi.] Polelo ugwe kufimbilisigwa ukungana yumo nu nnine.
Nongwa yakuti, linga ugwe utikubagana bala bābo ugwe ubagile
nukubabona apa, ugwe kunganaga bulebule Umwēne Yuyo ugwe

ukambonamo? Unko uswe tuponanie ikiboko kya yumo nu mnine, yoba:

O, mumo une nunganile Yeso,
O, mumo une nunganile Yeso,
O, mumo une nunganile Yeso,
Panongwa yakuti Umwene alinganile tasi une.

Une ndisamo siku. . .

Fyusya ifiboko fyinu ku Mwene lilino. Ikyo kyo kyene.

. . . ukundekamo Umwene,
Une ndisakundekamo siku Umwene,
Une ndisakundekamo siku Umwene,
Panongwa yakuti Umwene alinganile tasi une.

¹⁶⁴ Itolo inogona, Umwene atendike bula ubunywamu ubusetuli ukumanyigwa kwa uswe. Ngimba uswe tutikungana Umwene? Ngimba Umwene akaya nswigisye? Mumo uswe tukupalisya panongwa ya Ntwa Yeso; siku ukututagamo uswe. “Keta, une ndi nanumwe bwila, kope ku ki . . .” Ngimba umwe mukwiyela *I Milungu Malongo-mahano-na-mabili Gya Danieli*? [Ikilundilo kikuyoba, “Ameni.”—Nsimbi.] O, ngimba uswe tutikungana Umwene? Ngimba ikyene kikubomba bulebule?

Ulwitiko lwangu lukuketa kwa Ugwe,
Ugwe Kang’osi gwa Kalivari,
Mpoki. . .

Mpalaga itolo Umwene, ukufuma mu ndumbula yako.

Lilino mbilika une bo ngwiputa,
Sosyamo syosya imbibi syangu,
O unko une ukufuma ilisiku ili
Njeje gwesa Gwako!

Bo ngwenda nguto inditu iya bumi, (Uswe
twesa tukubomba ikyene.)
Kangi ubusulumanie ukusyungutila une
bukubaala, (Ena, Ntwa.)
Yaga itolo Ugwe Kalongolela gwangu;
(Ukundongolela une ukwisila mu kyene,
Ntwa!)

O, kagaga ingisi yiyege pamusi,
Fyula ukutila kwa busulumanie ukusosyapo,
Pamo ukundeka une nsobege
Ukufuma kwa Ugwe ndubafu.

[Nkundwe Branham ikung’ung’usya *Ulwitiko Lwangu Lukuketa Kwa Ugwe*—Nsimbi.]

Maka ku ndumbula yangu iyi yikusililika,
 Ubwiyule bwāngu kasya;
 Kagaga ingisi yiyege pamusi,
 F yūla ukutila kwa busulumanie ukusōsyapo,
 O unko une ukufuma ilisiku ili
 Njege gwesa Gwako!

¹⁶⁵ O Yeso, uswe tukukēta uswe tukuya kifuki ni kindukimo. Yesaya unsololi aayobile isya ikyene; Yeremiya alinkuyoba isya ikyēne. Danieli ākētīle nyuma nukukēta iki abēne bāyobile. Ikyēne kilinkupela indumbula yāke ukutikumbuligwa, kangi umwēne—umwēne alinkubīka ikisyo kyāke kubwa ku Mwanya. Umwēne alinkupika ifyākulya, ifyamalogota ni lōto. Umwene alondaga ukupilika, ukuti umwene abagile ukusoka abandu.

¹⁶⁶ Ntwa, uswe tukukēta ukwisila Mabūku, nūswe, Būku Gwāko, u Būku gwa Yesaya, u Būku gwa Yeremiya, u Būku gwa Yākóbo, Yohani, Luka, Mariko, Matai, Būku gwa Busetuli, bosa a Mabūku Gako, ukuti uswe tuli kifuki kubumalikisyo. Kangi uswe tukubīka ikisyo kyītu kubwa ku Mwanya, mu lwīputo, ukwilambika, ukwāga mūmo uswe tulimo, Ntwa. Uswe twandile ukuketa ilisuba likupanda. Kangi, Ntwa, uswe tukwisa kwa Ugwe. Ulwitiko lwitu lukuketa kwa Ugwe lilino. Ukulāmbalika ubusito bulibosa pa lubafu, kulikōsa ukusitakwitika kunini kūko kwābagile nubupepe fiyo ukutupesya uswe, uswe tukugutila lilino kubwa bupime bwa kukōlēlīgwa ukwapamwanya, ukumanya ukuti akabalilo kītu kabīkīgwe.

¹⁶⁷ Sayaga abandu aba muno, Ntwa. Abene bakuganile Ugwe. Abene bo Bako. Abene basōkile panja. Ugwe yo Yuyo ikubomba u kusetula. Uswe tukusuma ukuti Ugwe kupaga ifindu ifi kwa uswe bo uswe tukugūlila pa Ugwe.

¹⁶⁸ Tupapo uswe pamusi panunu pa kufūnda, Ntwa. Tupapo uswe ukupilikisya. Tutwāla uswe ukugomokela kangi ikilo iki, bapūpwe. Ntwa, uli mbaka une pamusi apa, o, bo une ngufunda, Ntwa, panongwa ya nongwa ya kahano-na-kamo aka kuyāta kwa Gabrieli. Linga Gabrieli ikwisa kukuyata nukupa ukusanusya kwa kahano-na-kamo, Ntwa, uswe tukufimbilisigwa ukumanya ikyo. Uswe tukufunda a Mabuku nukumanya uswe tuli kifuki. Popāpo uswe tukusuma ukuti Ugwe kusetulaga ikyene kwa uswe ikilo iki.

¹⁶⁹ Pandungu ugu gukwisa, Ntwa, O Kyala, bīka amasiku gala nkati mula. Une ngamanya bo bulebule, lōli Ugwe ubagile ukututwāla uswe kulakula ku kabalilo. Tupaga ikyene, Tata. Uswe tukuketa kwa Ugwe. Uswe tunganene yumo nu nnine kangi i Lilopa Iya Yeso Kristi, u Mwanundumiana gwa Kyala, litusukile uswe ukufuma ku mbībi syōsa. Uswe tukuketa kwa Ugwe lilino. Tutula uswe bo uswe tukugūlila pa Ugwe, Tata, ukwisila mwa Yeso u Ntwa gwitw.

Indagilo Sya Gabrieli Kwa Danieli KYA61-0730M

(Gabriel's Instructions To Daniel)

IMBĀTIKĀNO SYA MILUNGU MALONGO-MAHANO-NA-MABILI GYA DANIELI

Ubulumbilili ubu butwaligwe nu Nkundwe William Marrion Branham, ubu pakwanda bwatwaligwe nki Ngereza pa Ndungu kulubunju, Julai 30, 1961, ku Branham Tabernacle mu Jeffersonville, Indiana, U.S.A., bwegigwe pa busimbe bwa tepi ya magneto kangi busimbigwe kisitakutumula mu ki Ngereza. Ukusimba ukwa mu Kyangonde ubu bwasanusigwe nu kuyabanisigwa na ba Voice of God Recordings.

KYANGONDE

©2023 VGR, ALL RIGHTS RESERVED

VOICE OF GOD RECORDINGS

P.O. BOX 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.

www.branham.org

Ukusasania isya kwegwelelakwegelela

Ukusoka isya kwegwelelakwegelela. Ubwabuke bosa bukanisigwe. Ilibuku ili libagile ukubindikisigwa mfikalatasi pa kompyuta ya kunyumba ukuti ufibombelege imbombo yuyugwe pamo ukubayabilako abangi, kisita kuhombigwa, fiyege fyombo fyakubombela imbombo pakusasania Inongwa inunu isya Yeso Kristi. Ilibuku ili likabagila ukuulisigwa, pamo ukubindigwa ukuti gayege mingimingi, pamo ukusanusigwa pa webusaiti, pamo ukubikigwa mmakina agakusungasunga, pamo ukusanusigwa mu ndimi isingi, pamo ukulibombela imbombo iyakusyagilamo ihela kisita kwitikisigwa mwakalata unsimbigwe ugwa Voice Of God Recordings®.

Linga kulonda upilike inyingi pamo ifyombo ifingi ifi filipo ulisimbilaga ku:

VOICE OF GOD RECORDINGS
P.O. Box 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.
www.branham.org